

3977

ԳԻՐԻՆԻՍ

125 94

ԼԵՆԻՆԻԶՄԻ ՀԱՄԱՐ

3K7

Գ-61

ՊԵՏԶՐԱՏ

1931

ՅԵՐԵՎԱՆ

3K7
7-61

Ս. ԳԻՐԻՆԻՍ

30 JUN 2005
21 DEC 2009

ԼԵՆԻՆԻԶՄԻ ՀԱՄԱՐ

Թարգմ. Հ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

19 MAR 2013

3977

Պետերսբուրգի տպարան
Գլավլիտ 6551 (բ)
Հրատար, 1709
Պատ. № 3512
Տիր. 5000

4333.61

«Լենինի զրոշով մենք հաղթեցինք Հոկտեմբերյան հեղափոխության համար մղվող մարտերում:

Լենինի զրոշով վճռական նվաճումներ կատարեցինք սոցիալիստական շինարարության հաղթանակի համար մղվող պայքարում:

Այդ հույսն զրոշով ել կհաղթանակենք պրոլետարական հեղափոխության մեջ ամբողջ աշխարհում:

Կեցցե՛ Լենինի զմր:

(Կենտկոմի քաղ. զեկուցման յեզրափակիչ խոսքերը ՀՍՄԿ(բ) XV համագումարում):

I

Մոտ քառորդ դար սրանից առաջ Վ. Ի. Լենինը «Կարլ Մարքս» ժողովածվում ի հոգված ղետեղեց «Մարքսիզմ և ռեվոլյուցիոնիզմ» վերնագրով, վորի մեջ զարմանալի պարզորոշությամբ ցույց ե տրված Մարքսի հեղափոխական ուսմունքի պայքարի ու հաղթանակի ուղին՝ ընդդեմ իրեն թշնամի հոսանքների թե բուրժուական զիտության, և թե ել այն ուսմունքների մեջ, վոր բուրժուազիայի ազենտները տարածում են բանվոր դասակարգի չարքերում:

Պայքարի ընթացքի, Մարքսին «հերքելու» ձևերի, մարքսիզմն աղավաղելու և խեղաթյուրելու միջոցների, ինչպես և բանվոր դասակարգի խեղաթյուրելու իրենց ուղիների հետևողական—հեղափոխական պաշտպանության արդյունքների չափազանց վերին աստիճանի ուսանելի յե նաև մեր օրերի համար, յերբ լայն ծավալով, միջազգային մասշտաբով կատարի պայքար ե լենինիզմին՝ այ-

սինքն «իմպերիալիզմի և պրոլետարական հեղափոխութ-
յուններին շրջանի մարքսիզմին» (Ստալին) թեր և դեմ :

«Հայտնի ասացվածք կա, թե՝ յերկրաչափական
աբսոլուտները հավանորեն կհերքվեյին, յեթե նրանք
չոչափեյին մարդկանց չահերը... Զարմանալի չէ,
վոր Մարքսի ուսմունքը, վորն ուղղակի ծառայում
է ժամանակակից հասարակության առաջավոր դա-
սակարգի լուսավորության և կազմակերպման գոր-
ծին, ցույց է տալիս այդ դասակարգի խնդիրները և
ապացուցում է, վոր—տնտեսական դարգացման հի-
ման վրա—այժմյան հասարակակարգը անխուսա-
փելիորեն պետք է փոխարինվի նոր կարգերով,—
դարմանալի չէ, վոր այդ ուսմունքն ստիպված է
կոպով տիրանալու իր կյանքի ամեն մի քայլին» :

Այս խոսքերով է սկսվում Լենինի հիշյալ հոդվածը :
Բուրժուական դասակարգի շահերի տեսակետից շատ
լնական և որինական հարձակում սկսեցին Մարքսի ուս-
մունքի վրա նույն յեռանդով «և՛ յերիտասարդ գիտնա-
կանները, վորոնք իրենց համար կարելի էին ստեղծում
ոռցիալիզմը հերքելով, և՛ հնամյա ծերուկները, վորոնք
պահպանում էին ամեն տեսակի հնացած սխառմաների
պատվիրանը» :

Մարքսիզմի դեմ սկսած այդ բուրժուական յելույթ-
ներն ավելի հաճախակի էին դառնում ու սրվում այն
չափով, վորչափով աճում էր մարքսիզմը, ծավալվում
ու ամրապնդում էին նրա դադափարները բանվոր դա-
սակարգի մեջ : Մարքսիզմի, վորպես պատմության ծա-
գույ դասակարգի պրոլետարիատի—իդեոլոգիայի յերե-
վան յեկավ նրանով, վոր ամեն անգամ, յերբ բուրժուա-
կան «գիտնականները» «հերքում» ու «վոչնչացնում» էին

մարքսիզմը, նա ավելի ամուր, կոպիւած ու հաստատուն
էր դառնում :

Ներքին Ֆրոնտում, առավելապես պրոլետարիատի
մեջ տարածված և բանվորական շարժման հետ կապված
ուսմունքների մեջ ևս մարքսիզմն ամրապնդեց իր դիրքը՝
դադափարական համառ պայքար մղելով բազմաթիվ հա-
կառակորդներին դեմ : Կես դարից ավելի յե անցել, ինչ
ընդհանուր առմամբ ավարտել է մարքսիզմի հաղթանակը
բանվոր դասակարգի պայքարի հետ կապված այլ ուս-
մունքների դեմ :

1899 թվին, վորպես միջազգային պրոլետարիատի
հեղափոխական կազմակերպություն ստեղծված II Ին-
տերնացիոնալը բոլոր էյական հարցերում անմիջապես
կանգնեց մարքսիզմի հողի վրա :

Սակայն, այդ հաղթանակը չէր նշանակում, թե
դադարել է պայքարը :

«Յերբ մարքսիզմը դուրս մղեց իրեն թշնամի՝ բու-
լոր շատ թե քիչ ամբողջական ուսմունքները,—ա-
սում է Լենինը,—այն տենդենցները, վորոնք արտա-
հայտվում էին այդ ուսմունքների մեջ, սկսեցին այլ
ճանապարհներ վորոնել իրենց համար : Փոխվեցին
պայքարի ձևերն ու առիթները, բայց պայքարը շա-
րունակվում էր : Յեվ մարքսիզմի գոյության յերկ-
րորդ կիսադարը (անցյալ դարի 90-ական թվական-
ները) սկսվեց մարքսիզմի ներսում՝ մարքսիզմին
թշնամի հոսանքի պայքարից : Նախկին որթողուք
մարքսիստ Բերնշտեյնը կնքեց այդ հոսանքի անունը,
հանդես գալով ավելի մեծ աղմուկով, Մարքսին
ուղղելու, Մարքսին վերանայելու, ռեվիզիոնիզմի
ամբողջական արտահայտությամբ» :

Այդ ժամանակից սկսած նախամաքսիստ սոցիա-
լիզմը, վոր իր սահմաններում ջախջախվել էր բաց կոպի

մեջ, շարունակում ե պայքարը, բայց արդեն վոչ թե ինքնուրույն հողի վրա, այլ մարքսիզմի սահմաններում, վարպես ռեվիզիոնիզմ աջից ու «ձախից»: Ըստ եյուլթյան չընդունելով Մարքսի հեղափոխական ուսմունքը, բացասելով նրա գլխավոր գաղափարները, աղավաղելով նրա հիմնական դրույթները, ռեվիզիոնիստները անդադար յերգվում եյին Մարքսի անունով և նույնիսկ իսկական մարքսիստներ կոչվելու հավակնություն ունեյին: Կարելի չե ասել, վոր ինչքան ռեվիզիոնիստներն ավելի չատ եյին կտրվում մարքսիզմից, ինչքան ավելի խորն եյին խրվում ռուրտունիզմի ճահճի մեջ, այնքան ավելի յեռանդով եյին նրանք աշխատում ծածկել իրենց ունեւատական նահանջը, իրենց դավաճանությունը սոցիալիզմին՝ Մարքսի անունով, ցիտատներ բերելով նրանից և այլն: Կատարվում եր այն, ինչ վոր չատ անգամ մատնանչել ե Լենինը իր մյուս հոդվածներում:

«Պատմության դիալեկտիկան այնպես ե, վոր մարքսիզմի տեսական հաղթանակը ստիպում ե իր թշնամիներին մարքսիստի շորեր հաղնելու: Ներսից փտած լիբերալիզմը փորձում ե կենդանացնել իրեն, վորպես սոցիալիստական ռուրտունիզմ»:

«Պատմության մեջ միշտ այնպես ե յեղել, վոր ճնշված դասակարգերի մեջ ժողովրդականացած հեղափոխական առաջնորդների մահից հետո նրա թշնամիները փորձել են յուրացնել նրա անունը՝ ճնշված դասակարգերին խաբելու համար»:

Ինչ եր նախապատերազմյան ռեվիզիոնիզմի գաղափարական բովանդակությունը, վոր քայքայեց II ինտերնացիոնալի շարքերը և խայտառակ փլուզումի հասցրեց նրան իմպերիալիստական կրակով փորձվելու սուր դրամենտին: Այս հարցը ներկայումս վոչ միայն պատմա-

կան, այլև գործնական տեսակետից չատ հետաքրքրական ե:

Յեթե վոչ նախապատերազմյան տիպի ռեվիզիոնիզմի դրույթներն ամբողջապես, այսպ նրա մտքերի ընթացքն ու ուղղությունը նման են ներկայիս ռեվիզիոնիստների տեսական դրույթին, վորոնք նահանջում են ժամանակակից մարքսիզմի-լենինիզմի գաղափարներից:

Այն «ուղղումները», վոր ռեվիզիոնիստները մրտցնում եյին Մարքսի ուսմունքի մեջ, ինչպես Լենինն ե նշում, ընթանում եյին յերկու տարբեր գծերով: Տնտեսական ասպարիզում ռեվիզիոնիստները փորձում եյին մարքսիզմն ուղղել «սոստեսական դարգացման նոր տրվյալներին» ողնությամբ: Ռեվիզիոնիստներն «ասպացուցում եյին», վոր դյուդաանտեսության ասպարիզում համակենտրոնացում տեղի չի ունենում, և խոշոր արտադրությունը մանրին դուրս չի մղում: Ռեվիզիոնիստները հավատացնում եյին, թե «կարտեչներն ու տրեստները ճգնաժամերը բոլորովին վերացնելու հնարավորություն կտան», պնդում եյին, թե «դասակարգային հակասությունների թուլացման յեկ մեղմացման տենդենց» ե նկատվում և այլն:

Ասպացուցված եր, ասում ե Լենինը, վոր ռեվիզիոնիստները սխտեմատիկաբար դունավորում են մանր արտադրությունը, վոր այդ հարցում նրանք մեղանչում են գիտական տեսակետից, մակերեսորեն ընդհանրացնելով միակողմանի կերպով վերցրած փաստերը:

Իսկ քաղաքական տեսակետից նրանք մեղանչում եյին նրանով, վոր անխուսափելիորեն, կամա թե ակամա, դյուդացուն կոչ եյին սնում, կամ դյու-

դացուն մղում եյին դեպի սեփականատիրոջ տեսա-
կետը (այսինքն՝ բուրժուազիայի տեսակետը),
փոխանակ նրան մղելու դեպի հեղափոխական պրո-
լետարի տեսակետը»:

Մի՞թե ճիշտ չէ, վոր ժամանակին են հնչում Լենինի
այս խոսքերն այժմ, յերբ կուլակային ագենտուրան
Լենինի կուսակցութեան մեջ կրկնում է հին յերգը նոր
յեղանակով, ռեվիզիոնիզմի ծանոթ «յերիտասարդական
մեղքերը» վերաբրտադրում է նոր հիմունքներով:

Պակաս ժամանակին չի հնչում Լենինի հողվածի
նաև հետևյալ մասը, վորով նա հեղնում է ռեվիզիո-
նիստներին, վորոնք փորձում եյին վերանայել կրիզիս-
ների մարքայան թեորիան այն ուղղութեամբ, վոր հայտ-
նի յե այժմ տխրահուշակ «կազմակերպված կապիտա-
լիզմ» տերմինով:

Ահա թե ինչ է ասել դեռ այն ժամանակ Լենինը.—

«Միայն շատ կարճ ժամանակ և միայն ամենա-
կարճատես մարդիկ կարող եյին մտածել Մարքսի
ուսմունքի հիմունքները վերափոխելու մասին՝ ար-
դյունաբերութեան վերելքի ու ծաղկման մի քանի
տարիների ազդեցութեան տակ: Վոր ճգնաժամերի
չըմանը դեռ չի վերջացել, այդ շատ արագ ցույց
ավեց ռեվիզիոնիստներին իրականութունը: Ծաղի-
ման չըմանից հետո վրա հասավ ճգնաժամը: Փոխ-
վեցին առանձին ճգնաժամերի ձևերը, հետևի-
ղականութունը, պատկերը, բայց ճգնաժամերը
մնացին կապիտալիստական կարգերի անխուսափելի
ու հիմնական մասը: Կարտելներն ու տրեստները,
համախմբելով արտադրութունը, միաժամանակ
բոլորի աչքի առաջ ուժեղացնում եյին արտադրու-
թեան անարխիան, սրբոլորարիատի անապահովու-
թյունն ու կապիտալի լուծը: Այդպիսով նրանք սը-
րում եյին դասակարգային հակասութունները՝

մինչեւ այդ չտեսնված չափով: Վոր կապիտալիզմը
դեպի կործանում է գնում, — թե՛ առանձին քաղաքա-
կան ու տնտեսական ճգնաժամերի իմաստով և թե՛
ամբողջ կապիտալիստական հասարակարգի լիա-
կատար խորտակման իմաստով, — այդ առանձին
ափսոսութեամբ և լայն չափերով ցույց տվին հենց
նորագույն հսկայական տրեստները: Մոտ անցյալի
Ֆինանսական կրիզիսն Ամերիկայում, գործադրկու-
թեան սարսափելի սրումն ամբողջ Յեվրոպայում,
չխոսելով արդեն մոտալուտ արդյունաբերական ճգ-
նաժամի մասին, վոր յերևում է բազմաթիվ նշան-
ներից, — այս ամենն այնտեղ հասցրեց, վոր ռեվի-
զիոնիստների մոտիկ անցյալի «թեորիաները» մո-
ռացան բոլորը, կարծյոք, հենց իրենցից շատերը:
Միայն, չպետք է մոռանալ այն դասերը, վոր բան-
վոր դասակարգին տվեց այդ ինտելիգենտական ան-
կայունությունը»:

Իզուր չանցան բանվոր դասակարգի համար այն
ծանր դասերը, վոր տվեց ռեվիզիոնիզմի քաղաքական
պրակտիկան: Ռեվիզիոնիստական քաղաքականութեան
հիմնական սկզբունքն է՝ իր վերաբերմունքը վորոշել
դեպքից դեպք, հարմարվել հանդամանքներին, որվա
դեպքերին, քաղաքական մանրունքների ընթացքին,
մոռանալ սրբոլորարիատի հիմնական շահերը, այդ հիմ-
նական շահերը զոհաբերել բոլորի իրական կամ յենթա-
դրական շահերին: Բոլոր ոսլորոտնիստներին հատուկ
այս դրույթն ամբողջ աշխարհի բանվոր դասակարգին
հսկայական վնաս է պատճառել և դեռ շարունակում է
պատճառել:

Ռեվիզիոնիստական քաղաքականութեան կրկնու-
թյունը զանազան արտահայտություններով նկատվում է

ամեն տեղ, մինչև վերջին որերը : Վորովհետև, ինչպես
Լենինն եր բացատրում .—

«...այդ քաղաքականության բուն ելույթունից
բղխում ե, վոր նա կարող ե ընդունել անհամար բազմ-
ապիսի ձևեր, և վոր դեպքերի ամեն մի փոքր ի
չատե անսպասելի ու չնախատեսված փոփոխու-
թյունը անխուսափելիորեն կառաջացնի ռեվոլյու-
նիզմի այս կամ այն տարածաշրջանում, թեկուզ և
այդ շրջադարձը չառ փոքրիկ չափով՝ և չառ կարճ
ժամանակով փոխելու լինի դարգացման հիմնական
գիծը^{*)}» :

Ինչով և պայմանավորվում ռեվոլյուցիոնիզմը՝ ինչպես
աջից, այնպես ել «ձախից», նրա կրկնողականությունը
զանազան ձևերով, դարգացման զանազան շրջաններում :

«Ռեվոլյուցիոնիզմի անխուսափելիությունը, —ասում
ե Լենինը, —պայմանավորվում ե նրա դասակարգա-
յին արմատներով ժամանակակից հասարակության
մեջ : Բոլոր կապիտալիստական յերկրներում պրո-
լետարիատի կողքին միշտ ել կանգնած են մանր
բուրժուական և մանր սեփականատերերի լայն խա-
վերը : Կապիտալիզմը ծնվել և և շարունակ ծնվում ե

^{*)} Այդ նույն միտքը Լենինն արտահայտել և 13 տարի հետո,
ուրիշ ձևով, ռադական կոմունիզմից նեղ-ին անցնելու ժամանակ
լենինյան կուսակցության ներքին տառապանքների ասթիվ «Պատ-
մության ամեն մի յուրահասուկ շրջադարձը, —գրում ե Լենինը, —
վորոշ փոփոխություն ե մտցնում մանր-բուրժուական այն տա-
ռապանքների ձևի մեջ, վորոնք միշտ տեղի յեն ունենում պրոլե-
տարիատի կողքին և միշտ այս կամ այն չափով թափանցում ե
պրոլետարիատի շարքերը... Դրանք անխուսափելի յեն, քանի
դեռ չեն վերացված կապիտալիզմի ամենախոր արմատները : Նրանց
ձևն այժմ փոխվում ե խորհրդային իշխանության տնտեսական
քաղաքականության հայտնի շրջադարձի հետևանքով : (Տես Նոր
ժամանակները, հին սխալները նոր ձևերով և ոգով, Թիֆլիս, 1932 թ.,
XVIII մաս 1, յերես 352) :

մանր արտադրությունից : Կապիտալիզմը անխուսա-
փելիորեն նորից ստեղծում ե «միջին խավերի» մի
ամբողջ շարք (գործարանի յրացուցիչ աշխատանք,
տանը կատարվող աշխատանք, մանր արհեստանոց-
ներ, վորոնք տարածվում են ամբողջ յերկրում,
նկատի ունենալով խոշոր, որինակ՝ հեծանիվային
ու ավտոմոբիլային ինդուստրիայի պահանջը և
այլն) : Այս նոր մանր արտադրողներն ել անխուսա-
փելիորեն կրկին անցնում են պրոլետարիատի շար-
քերը : Միանգամայն բնական ե, վոր մանր բուրժու-
ական աշխարհահայացքն ել նորից թափանցում ե
բանվորական լայն կուսակցությունների շարքերը :

Լենինը դեռ այն ժամանակ—1908 թվին նախատեսել
ե, վոր, չնայած մարքսիզմի հաղթանակին բանվորական
շարժման ներսում յեղած այլ հոսանքների դեմ, չնայած
վոր բոլորի կողմից «ընդունված ե» (խոսքով) Մարքսի
ուսմունքը, այնուամենայնիվ, պրոլետարական հեղա-
փոխության շրջանում ավելի լայն ու անողոք կերպով
կծավալվի պայքարը՝ հանուն իսկական, գործունակ
մարքսիզմի, հանուն գլոտական սոցիալիզմի գաղափար-
ների կիրառման կյանքում :

«Այն, ինչ մենք այժմ ասլում ենք հաճախ միայն
դադախարապես, —Մարքսի ուսմունքի տեսական
ուղղումների վեճերը, —այն, ինչ այժմ գործնակա-
նում նկատվում ե միայն բանվորական շարժման ա-
ռանձին հարցերի նկատմամբ, վորպես տակտիկա-
կան տարածաշրջանների ռեվոլյուցիոնիստների հետ
և պառակտումներ այդ հոգի վրա, —այդ ամենը
բանվոր դասակարգը անշուշտ դեռ տրիտի ասլի ավե-
լի խոշոր չափերով, յերբ պրոլետարական հեղափո-
խությունը կսրի բոլոր վիճելի հարցերը, կկենտրո-
նացնի բոլոր տարածաշրջաններն այն կետերի
շուրջը, վորոնք ամենաանմիջական նշանակությունն

ունեն մասսաների ընթացքը վորոշելու համար, կտրիպի պայքարի բուն շրջանում թշնամիներին ջոկել բարեկամներից, դուրս չպրտել վատ դաշնակիցներին՝ թշնամուն վճռական հարվածներ հասցնելու համար»:

Այդ՝ ամեն տեսակետից նշանավոր հոգևածը վերջանում է հետեվյալ մարզարեյական բառերով.

«XIX դարի վերջին տեղի ունեցող հեղափոխական մարքսիզմի և ռեվոլյուցիոնիզմի գաղափարական պայքարը միայն նախադուռն է պրոլետարիատի հեղափոխական հսկա ընդհարումների, պրոլետարիատի, վոր հակառակ քաղքենիության բոլոր տատանումներին ու թուլություն, առաջ է դնում դեպի իր գործի լիակատար հաղթանակը»:

Այս հոգևածը գրելուց վեց տարի հետո բռնկվեց համաշխարհային իմպերիալիստական պատերազմը, վորի ժամանակ յեվրոպական սոցիալիզմի ռեվոլյուցիոնիստական, ուղորտունիստական թեք վերջնականապես դավաճանեց սոցիալիզմին ու դնաց դեպի շովինիզմ: Մարքսին «ուղղելու» նախկին յերկշուտ-խեղկատակ փորձերի տեղը բռնեց մարքսիզմի ցինկիորեն բացահայտ Փալսթիկացիան (աղավաղումը):

«Պատերազմը, — գրում եր Լենինը 1915 թվին, — կերպարանափոխեց տասնյակ տարիներով աճած ուղորտունիզմը, հասցրեց նրան ամենաբարձր աստիճանին, չառացրեց նրա յերանգների թիվին ու բազմապիսուսությունը, հարստացրեց նրանց փառատարկումները մի ամբողջ կույտ նոր սովետություններով, այսպես առած՝ ուղորտունիզմի հիմնական առվին խառնեց բազմաթիվ նոր վտակներ ու հոսանքներ, սակայն հիմնական առուն չանհետացավ»:

Ուղորտունիզմն այն աստիճան հասունացավ, վոր

«անհնարին դարձավ այդ բուրժուական խոցի գոյութությունը առավյա նման, սոցիալիստական կուսակցությունն ներսում»: Սոցիալ-դավաճանական II Ինտերնացիոնալը պարտություն կրեց: Միջազգային սոցիալիզմի գործը, հետևողական, որթողութ (ուղղափառ) մարքսիզմի գործը վերկեցին բայլշեվիկները — Լենինիստները, վորոնք նոր, III Ինտերնացիոնալի շուրջը համախմբեցին այն ամենը, ինչ վոր մարտական է, հեղափոխական և անձնուրաց ամբողջ աշխարհի բանվոր գասակարգի մեջ:

Բայլշեվիզմն այս խոչորագույն հեղափոխական խնդիրն իրագործել կարողացավ միմիայն շնորհիվ այն բանի, վոր սկսած իր սկզբնավորությունից և իր ամբողջ հերոսական պայքարի ընթացքում անչեղուն կանգնած մնաց հեղափոխական մարքսիզմի զբանխոյա տեսական բաղայի վրա: Բայլշեվիզմի ստեղծագործողն ու առաջնորդը — Վ. Ի. Լենինն իր տեսական անմահ աշխատությունների մեջ վերականգնել, խորացրել, դարգացրել ու հարստացրել է Մարքսի ուսմունքը: Իսկ մարքսյան հեղափոխական դիալեկտիկայի սկզբունքներով տողորված բայլշեվիզմի անորինակ պլախտիկան սղահոյեց պրոլետարական հեղափոխություն ու սոցիալիզմի շինարարություն հաղթանակը թորհուրդների յերկրում, ցույց տալով մարքսիզմը գործողություն մեջ և կիրառելով կյանքում նրա հիմնական գաղափարները:

Հոկտեմբերյան հեղափոխություն հաղթանակը վոչ միայն խորտակեց բուրժուալիայի իշխանությունը, այլև տապալեց բոլոր «սոցիալիստական» (իր թե տոցիալիստական) հոսանքները, վորոնք փորձում էին բանվորական շրջաններում մրցել բայլշեվիզմի, 109-

սինքն՝ մարքսիզմ—լենինիզմի հետ։ Հակաբայլշևիկյան կուսակցություններն ու խմբաշրջումներն արդեն մերկացված են կյանքում, վորպես բուրժուական գործակալություն բանվոր դասակարգի մեջ։ Լենինիզմը դարձել է կոմունիզմի համար մղվող պրոլետարական պայքարի դրոշ, Լենինյան Համ. Կ(բ) Կ—մեր յերկրի հեղափոխական պրոլետարիատի միակ կուսակցությունը, Լենինյան Կոմիտեները՝ համաշխարհային պրոլետարական հեղափոխության գլխավոր շտաբը։

Այստեղ ել կրկնվեց նույնը, ինչ վոր կատարվեց այն ժամանակ, յերբ մարքսիզմը հաղթանակ տարավ բանվոր դասակարգի պայքարի։ Ի՞նչու կապված մյուս ուսմունքներին դեմ։ Իրենց համար սկսեցին այլ ուղիներ վորոնել այն տեղեկեցները, վոր արտահայտվում էլին այդ ուսմունքների մեջ, բայց տապալվել էլին բաց կռվում։ Մենշևիկզմը, եսեռովչինան, անարխո-օրիգինալիզմը, վորոնք մեր—պրոլետարական զիկտատուքայի յերկրում զրկվել են իրենց ինքնուրույն տերրիտորիայից, գաղտագողի մտնում են լենինիզմի սահմանները և շարունակում են պայքարն արդեն վորպես ռեվիզիոնիզմ կամ (վոր նույնն է) ուկլոնիզմ (թեքում) Լենինյան կուսակցության ներսում։ Համ. Կ(բ) Կ ներսում յեղած ներկուսակցական ամբողջ պայքարը, սկսած 1918 թվի «ձախ կոմունիստներից» և վերջացրած Սիրցով—լուի—նաճեյակյան աջ—«ձախ» բլոկով, վոչ այլ ինչ են, բայց յեթե Լենինիզմի հոսանքների պայքարը Լենինիզմի ներսում։

Մարքսիզմի ռեվիզիոնիստների նման Լենինիզմի ռեվիզիոնիստներն էլ ուժեղ թափով «ուղղում են» Լենինին, աղավաղելով նրա հիմնական ուսմունքը թե՛ տնտե-

սական և թե քաղաքական ասպարիզում։ Ռեվիզիոնիստների նման նրանք Լենինիզմը կեղծում են, հենվելով Լենինին վրա, ցիտատներ բերելով նրանից և այլն։ Ռեվիզիոնիստների նման մեր ուկլոնիստներն էլ հեռանալով Լենինիզմից, կտրելով իրենց կապը Լենինիզմի հետ, նույնիսկ անցնելով պրոլետարիատի դասակարգային թշնամու դիրքերը, հավակնություն ունեն իրենց վերապահելու իսկական Լենինիստներ կոչումը, իրենց համարելու Լենինյան իրավահաջորդներ, Լենինիզմի լավագույն մեկնաբանողներ, Իլլիչի ավանդները պահպանողներ...

Սակայն, պատմությունը կրկնվում է և այլ տեսակետից։ Ինչպես իր ժամանակ մարքսիզմը թշնամիների հետ կատաղի կռվի բռնվելով, ծերունի Վիլհելմ Լիբկներիստի պատկերավոր արտահայտությամբ «պարարտացնում եր իր ամուր մկաններն ու կարմիր այտերը», այնպես էլ ներկայումս Լենինիզմն որեցոր աճում ու ամրանում է դասակարգային թշնամիների ու մեր կուսակցության թիկունքում նրա արտացոլումների՝ ու պրոտունիզմի զանազան տեսակների, ներկա մեջջանական տատանումների ու թեքումների դեմ մղվող պայքարում։

II

Մարքսիզմ—Լենինիզմի ամեն մի վերաքննություն, յոջից է զալիս այն, թե «ձախ»-ից, արտահայտում է մանր բուրժուազիայի ձգտումներն ու տրամադրությունները, վորը ամուր չընդապատելով պրոլետարիատին, ծծվում է նրա շարքերը, ճնշում, նեղում է նրա առանձին շերտերին, փչացնում նրա աշխատանքը։ Իր արմատներով սնվելով մանր-բուրժուական աղբյուրից,

մարքսիզմ-լենինիզմի ռեվոլյուցիոն իր սոցիալական ելու-
թյամբ աջ ուպոգիզիա յե կոմունիզմի հանդեպ: Վորով-
հետե, ինչպես հայտնի յե, միակ իսկական ձախ, այ-
սինգն՝ հեղափոխական դասակարգը ժամանակակից
հասարակության մեջ պրոլետարիատն է: Յեւ միակ
իսկական պրոլետարական իդեոլոգիան Մարքս-Լենինի
ուսումնքն է: Մանր բուրժուական ռեվոլյուցիոնիզմը (կամ
ուպոռտունիզմը) ինչպիսի ուշտրա ձախ ձեւեր եւ ընդու-
նի, որ յեկտիվորեն նա քաշում է դեպի աջ, այսինքն՝
կոմունիզմից դեպի կապիտալիզմ: Սակայն, բանվո-
րական միջավայրում դոյուլթյուն ունեն մանր-բուր-
ժուական տատանումների յերկու հիմնական ձեւեր,
կամ յերկու «վտակներ»: Դրանք են, ինչպես Լենինն է
ասել,

«...մանր-բուրժուական ռեֆորմիզմը, այսինքն՝
դեմոկրատական ու «սոցիալ»-դեմոկրատական
դեղեցիկ ֆրազներով և անզոր ցանկություններով
քողարկված լաքեյություն բուրժուազիայի առաջ,
և մանր-բուրժուական հեղափոխականություն,
վոր խոսքով ասեղ է, փքուն ու պարծենկոտ, իսկ
գործով՝ ցած ու ցրվւ, փոշիացած և անզուխ*):»:

Մեր կուսակցության ներսի այդ յերկու «վտակ-
ները» ընկ. Ստալինը XVI կուսհամագումարում բնորո-
շել է վորպես մի կողմից մանր-բուրժուական լիբերա-
լիզմ: Պրոլետարիատի իդեոլոգիայի հանդեպ առաջա-
ցած այդ յերկուսնական մանր-բուրժուական ուպոգի-
զիաների արտաքին տարբերությունն այն է, վոր լիբե-
րալները հանդես են դալիս բացահայտ աջ պլատֆոր-
մայով, մինչդեռ ռադիկալները իրենց աջ ելությունը

*) Լենին-Յերկ. Ժող. 1924 թվի հրատար. հատ. XVIIII
մաս I, յեր. 353:

ծածկում են հեղափոխական լոգունդների ձախ դիմա-
կով:

Կենտկոմի նոյեմբերյան (1928 թ.) պլենումում ընկ.
Ստալինը այդ արտաքին տարբերությունների մասին
ասում եր.

«Դեպի տրոցկիզմը թեքվող մարդիկ եյապես
նույն աջությունն են անում, միայն պիտի առել,
վոր այդ աջերը քողարկվում են «ձախ» ֆրազներով:
Այստեղից ել հետևում է, վոր պիտի պայքարել
յերկու ֆրոնտում ել՝ և՛ աջ թեքման դեմ, և՛ «ձախ»
թեքման դեմ: Կարող են ասել. յեթե «ձախ» թեքումը
իր ելությամբ նույն աջ ուպոռտունիստական թե-
քումն է, ապա ել վորն է նրանց տարբերությունը և
ել ուր է այստեղ յերկու ֆրոնտ: Իսկապես յեթե ա-
ջերի հաղթանակը կապելացնի կապիտալիզմի ռես-
տավրացիայի շանսերը, իսկ «ձախերի»՝ հաղթա-
նակն ել նույն հետևանքներին է հասցնում, ապա ել
վորն է նրանց տարբերությունը, և ինչու մեկին աջ
ենք անվանում, և՛ յուսին՝ «ձախ»: Տարբերությունն
այն է, վոր նրանց պլատֆորմը տարբեր է, պահանջ-
ները, մոտեցումն ու պայքարի ձեւերը սարբեր են:
Որինալ՝ յեթե աջերն ասում են «հարկավոր չեր
Դնեպրոստրոյը կառուցել», իսկ «ձախերն» ընդհա-
կառակը, առարկում են «մի Դնեպրոստրոյն ի՞նչ
է, յեկեք մենք տարեկան մի Դնեպրոստրոյ կառու-
ցենք», ապա պետք է խոստովանել, վոր ինչպես
յերևում է, տարբերություն կա: Յեթե աջերն ա-
սում են՝ «Ձեռք մի տաք կուրակին, թողեք, վոր
նա աղատ աճի», իսկ «ձախերն», ընդհակառակն,
ասում են «հարվածիւր վոչ միայն կուլակին, այլ և
միջակին, վորովհետև նա ել նույնպիսի մասնավոր
սեփականատեր ե», ապա պիտի բնորոշել, վոր
տարբերություն կա:

Չանազան չլծաններում առաջին պլանն են անցնում

43333-13

մանր-բուրժուական ուղղիցիայի մեկ այս, մեկ այն ձև-
վը, վոր մտել է լենինիզմի սահմանները: Հոկտեմբեր-
յան հեղափոխությունից հետո 10 տարվա ընթացքում
ուղղիցիոն յեղույթները մեր կուսակցության ներսում
զարգարվում էին «ձախ» փետուրներով, վորձելով ող-
տագործել խորհրդային բանվորների բացառիկ հեղա-
փոխականությունը:

Այդ բացատրվում է նրանով, վոր մեր բանվոր-
ներն ուղղակի չեն լսի բացարձակ ուղորտունիստին,
ուստի «հեղափոխական» դիմակավորումն այն լուս-
բուսիկ միջոցն է, վորը գոնե արտաքուստ կդարձի
բանվորների ուշադրությունը և վստահություն
կներշնչի նրանց մեջ դեպի ուղղիցիան»^{*)}:

Մանր բուրժուական ուկլոնիզմի «ձախ» տեսակն
իր գաղաթնակետին հասավ 1926 թվին զանազան ուղ-
ղիցիաների բեկորների միացյալ բլուկի ձևով, վորոնց
ժամանակին ջախջախել եր կուսակցությունը:

Այդ ժամանակ կուսակցությունը գլխավոր կրակն
ուղղեց «ձախ» դիմակավորների վրա, վորոնք հանդես
եյին յեկել տրոցկիզմի ընդհանուր հովանավորության
տակ, վորը մանր-բուրժուական ուկլոնիցիոնիզմի ա-
մենացայտուն տեսակն էր:

Իր հակահեղափոխական ամբողջ եյուլթյունը հրա-
պարակ հանած տրոցկիզմի մերկացումից ու ջախջախու-
մից հետո ներկա շրջանում գլխավոր վտանգը աջ թե-
քումն է, վոր արտահայտում է կուլակ-կապիտալիս-
տական տարրերի դիմադրությունը լենինյան կուսակ-
ցության գլխավոր դծին:

Ահա թե ինչ եր ասում այդ մասին ընկ. Ստալինը

*) ՄՏԱԼԻՆ — Նորից սոցիալ-դեմոկրատական թեքման մասին
մեր կուսակցության մեջ:

կուսակցության Մոսկվայի Կոմիտեյում Ուզլանովչի-
նան հայտարարելուց հետո (1928 թ.): Մատնանշելով,
վոր այդ յերկու վտանգներն էլ, թե աջ և թե «ձախ»
թեքումները յերկուսն էլ միևնույն հետևանքին են հա-
ցնում, թեկուզ և տարբեր ծայրերից, ընկ. Ստալինը
պատասխանում է այն հարցին, թե վորն է այդ յերկու
վտանգներից ավելի վատը:

«Յես կարծում եմ, վոր յերկուսն էլ վատ են: Այդ
յերկու թեքումների դեմ պայքարելու տեսակետից
նրանց մեջ յեղած տարբերությունն այն է, վոր
ներկա շրջանում «ձախ» թեքումն ավելի պարզ է
կուսակցության համար, քան թե աջը: «Ձախ» թեք-
ման դեմ, արդեն մի քանի տարի յե, ինչ ուժեղ
պայքար է մղվում, և պարզ է, վոր այդ հանգա-
մանը չեր կարող ի դուր անցնել կուսակցության
համար: Հասկանալի յե, վոր կուսակցությունը
«ձախ» տրոցկիստական թեքման դեմ պայքարելիս
չատ բան է սովորել և արդեն նրան չի կարելի հեշ-
տությամբ խաբել ձախ Ֆրադներով: Ինչ վերաբե-
րում է աջ վտանգին, վորը առաջ էլ գոյություն ու-
ներ, ըսյց այժմ ավելի բացահայտ կերպով է հան-
դես գալիս անցյալ (1927) տարվա մթերմն կրի-
զիսի պատճառով մանր-բուրժուական տարերքի
ուժեղացման հետևանքով, յես կարծում եմ, վոր
նա (աջ թեքումը) այնքան էլ պարզ չի մեր կու-
սակցության վորո՞չ չերտերի համար: Դրա համար
էլ մեր խնդիրն է՝ մալաչափ անգամ չթուլացնելով
պայքարը «ձախ» տրոցկիստական վտանգի դեմ,
չեչտը դնել աջ թեքման դեմ մղվող պայքարի վրա
և բոլոր միջոցները ձեռք առնել, վոր այդ թեքման
վտանգավորությունն էլ կուսակցության համար
եռւնքան պարզ լինի, ինչքան պարզ է տրոցկիս-
տական վտանգը»^{*)}:

*) ՄՏԱԼԻՆ — 1928 թ. Մոսկվայի Կոմիտեյի և Մոսկվայի վճ. ի
պլենումում արտասանած ճառից:

Թե աջ և թե «ձախ» հոսանքների՝ լենինիզմի վե-
րաքննութեան պլատֆորմի ու մեթոդների համադրումը
պարզ ցույց է տալիս ժամանակակից ռեֆորմիզմի հա-
կապը լեւոնական ելույթները, վորի վերացումը սո-
ցիալիզմի հաղթանակի անհրաժեշտ պայմանն է թե՛ մեզ
մոտ և թե ամբողջ աշխարհում:

Տնտեսական ասպարիզում «ձախ ռեվոլյուցիոնիստնե-
րը» հարվածում են մեր յեթկրում սոցիալիզմ կառուցե-
լու հնարավորութեան հիմնական հարցը:

Լենինի այս դրույթն այն հիմնական լրացումներից
մեկն է, վորոնցով լենինիզմը հարստացրեց նախնի-
պերիալիստական շրջանի մարքսիզմը: Պատմական նոր
պայմաններում, պրոլետարիատի դասակարգային պայ-
քարի նոր փորձի հիման վրա Լենինը, մարքսիստական
մեթոդի ոգնութեամբ ապացուցեց, վոր հնարավոր է
սոցիալիզմի կառուցումը մի յերկրում:

Ըստ ելույթի այդ հարցի շուրջը յեղած տարա-
ձայնութեանները մեր կուսակցութեան մեջ հանգում
են հետեյային.

«Կուսակցութեանը, կազմակերպելով Հոկտեմ-
բերյան հեղափոխութեանը, այն տեսակետին էր,
վոր հնարավոր է «սոցիալիզմի հաղթանակը սկզբ-
բում քիչ թվով յերկրներում, կամ նույնիսկ մի ա-
ռանձին վերջրած կապիտալիստական յերկրում»,
վոր «այդ յերկրի պրոլետարիատը հաղթելով, էքս-
պրոպրիացիայի յենթարկելով կապիտալիստնե-
րին և իր յերկրում կազմակերպելով սոցիալիստա-
կան արտադրութեանը», կարող է յեւ պետք է
կանգնի «ընդհանր մնացած կապիտալիստական աշ-
խարհին, իր կողմը դրաւելով մյուս կապիտալիս-
տական յերկրներին ճշգլած դասակարգերին, ապա-
ստաւորութեանը բարձրացնելով նրանց մեջ կապի-
տալիստների դեմ և անհրաժեշտութեան դեպքում
ոգնութեան համակցելով նրանց նույնիսկ ռազմական
ուժով՝ ընդդեմ չահագործող դասակարգերի ու
նրանց պետութեաններին»*):

Գլխավոր ռեվոլյուցիոնիստ Տրոցկին դեռ 1915 թվից
սկսած դեմ էր դուրս գալիս լենինյան այս դրույթնե-
րին, պնդելով, թե «հեղափոխական Ռուսաստանը չի
կարող դիմանալ կոնսերվատիվ (պահպանողական)
Յեւրոպայի դեմ», վոր «առանց յեւրոպական պրոլե-
տարիատի անմիջական պետական ոգնութեան» հնարա-
վոր չէ պրոլետարիատի տեւական դիկտատուրան
ԽՍՀՄ-ում և այլն:

Տրոցկիզմի այս կատարեւորյանտական թեորիան
դարձաւ 1926 թվի միացյալ ռադիկալիստ պլատֆոր-
մը: Մեր կուսակցութեան XV կոնֆերենցիան, ապա
նաև Կոմինտերնի Գործկոմի VII ընդլայնած պլենումը
(1926 թ. դեկտ.) այդ պլատֆորմը եյապես համարե-
ցին աջ ռադիկալիստական, վոր սոցիալ-դեմոկրա-
տական քեֆման արտահայտութեանն է կուսակցու-
թեան ներսում: Այսպիսով «ձախ» հեղ-դ-ափոխական
դիմաւոր քողարկում էր մանր-բուրժուական բովանդա-
կութեանը:

Մեր յերկրում սոցիալիզմ կառուցելու լենինյան
թեորիայի ռեվոլյուցիոնիստական դրույթները գործնա-
կան հարցերում — ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի շինարարու-
թեան ուղիների մասին: Ինչպես հայտնի յե, շինարա-
րութեան հանգուցային խնդիրներն են — ինդուստրա-
ցումը, կոլեկտիւիացումը, Լենինի կողմերատիւ պլա-

*) XV կուսակոնֆերենցիայի բանաձեւից:

ևը: Այս բոլոր հիմնական խնդիրներում ուղղորդիչն հարմարեցնել սկսեց ընդհանրապես հիմնական դրույթները:

Լենինը մեզ ուսուցանում էր, վոր անցյալի ծանր մասնագետությունը մեր յերկրն ազատելու ուղին, ուրիշ պետություններից տնտեսական կախումից ազատվելու միջոցը և սոցիալիստական հասարակություն հիմք կառուցելու ուղին յերկրի ինդուստրացումն է:

«Մենք գիտենք, — գրում էր Լենինը 1922 թվին, — վոր առանց ծանր արդյունաբերություն փրկելու և վերականգնելու մենք չենք կարող վորևե արդյունաբերություն ստեղծել: Առանց դրան մենք ընդհանրապես կկործանվենք՝ վորպես ինքնուրույն պետություն»^{*)}:

Կուսակցությունը յերևում էր ընդհանրապես դրույթից, թե՛ «ինդուստրացումը սոց. շինարարության հիմնական ուղին է, իսկ սոցիալիստական ինդուստրիայի հիմնական շուկան մեր յերկրի ներքին շուկան է, ինդուստրացումը պիտի ծափարկի գյուղացիության (չիտսելով արդեն բանվորների մասին) հիմնական մասնայի նյութական դրույթյան անշեղ բարեբախման հիման վրա, վոր ինդուստրիայի ու գյուղացիական տնտեսության, պրոլետարիատի ու գյուղացիության մերձեցումը և պրոլետարիատի դեկամար դերը այդ մերձեցման մեջ, ինչպես Լենինն է ասում, «խորհրդային իշխանության այբուբենն է» և մեր շինարարության հաղթանակը, և վոր այդ կապակցությամբ մեր քաղաքակրթությունն ընդհանրապես և մասնավորապես հարկային ու դների քաղաքականությունն աչքից պիտի կառուցվի, վոր ընդամենը գնա այդ մերձեցմանը»^{**) :}

^{*)} Լենին — Յերկրի ժողովածու, հատ. XVIII, մաս 2, յեր. 95.

^{**) ՄՍՍՄԻՆ — Նորից մեր կուսակցության մեջ յեղած սոցիալ-դեմոկրատական թեքման մասին:}

Կոնկրետ կերպով այսպես էր դրված հարցը, յերբ ուղղվելու էր ընդհանրապես գյուղացիության հիմնական մասնային սոցիալիզմի կառուցման գործի մեջ քաշելու հնարավորությունը, քարոզում էր անվերապահ ինդուստրացում, ի մնա գյուղացիության հիմնական մասնայի, վորը, ուրղվելայի կարծիքով, պիտի ծառայեր վորպես «գաղութ», «չափազործման որբեկա» սրտեափրական պետություն համար: «Ձախ» ուղղվելայի նշանավոր տեսաբաններից մեկը՝ Պրետորովենսկին իր «Экономические замечки» աշխատության մեջ էլ հիմնովին այս տեսակետներն է զարգացրել: Յեւ այս տեսակետներից էլ բխում էր ուղղվելու ընդհանրապես պահանջը՝ ուժեղացնել գյուղացիության հարկային ճնշումը, բարձրացնել արդյունաբերական ապրանքների գործարանային գներից, և այլ ձեռնարկումներ, վորոնք կարող էին խախտել ինդուստրիայի և գյուղացիական տնտեսության մերձեցումը, վատթարացնել չքավորի ու միջակի տնտեսական դրույթյունը և քայքայել ինդուստրացման հիմքերը:

Կուսակցությունը մերժեց «ձախ» գերինդուստրիալիզատիվների փառաբանությունը ու վնասակար յենթադրությունները: Լենինյան կուսակցությունը ճիշտ քաղաքականությամբ ամրացրեց և խորացրեց բանվոր դասակարգի մերձեցումը գյուղացիության հետ, վորով և յերկրի խաղաղության լենինյան ինդուստրացման հիմքը և տեղեց. իսկ այն «ձախ» ուղղվելու խախտումները, վորոնք վերականգնման շրջանի վերջում պահանջուք էին, թե «տարեկան մի Դոնսկոյսկոյ տվեք», հիմա տեմպերի հարցում դարձան «ամենագլխովի կապիտալիստներ»։ Նրանք ձայնակցում են այլ ուղղվելու խախտումներին բայց:

վիկյան տեմպերի չափազանցութեան» և հնգամյակը չորս տարում կատարելու անկարելիութեան մասին և այլն:

Գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման հարցում լենինյան դրույթներին հակադրութեմ եր «ձախ» ուղղիցիայի հակամիջակային դրույթը: Ըստ Լենինի, կոլեկտիվացման հանդուրժեցողական համար պահանջվում եր հատկապես սոցիալիստական շինարարութեան անպարեզ դրամիւլ գյուղացիութեան հիմնական մասսային: Անհրաժեշտ եր, վոր «գյուղի կենտրոնական դեմքը» միջակ մասսան ինքը կամավոր կերպով մտավ կոլտնտեսութեանները: Յեւնելով այս դրութեաններից, կոլտնտեսութեան իր քաղաքականութեամբ ապահովում եր մասսայական շրջադարձը դեպի հողագործութեան կոլեկտիվ ձեւերը: Իսկ «ձախ» ուղղիցիայի արտաքուստ ցայտուն հակակոլեկտիվիզմի դրույթը, գործնականում տանում եր դեպի միջակի և չքաւորի կապի խզում և դեպի միջակի անցնումը կոլեկտիւնի կողմը, այսինքն կոլեկտիւնի ճակատի ամբողջումը և նրան ուսանակելը: «Ձախ» ուղիղիւլի ցայտուն նմուշ տուց այդ դրույթը 1930 թվին, յերբ «հարցուր սովորաւորին կոլեկտիւլիզատորները» իրենց հակամիջակային թեքումներով խախտեցին առանձին շրջաններում կոլտնտեսութեան նշած կոլեկտիւլացման ուսալ ծրագրերը:

Լենինի կոպերատիվ սլլանի «ձախ» ուղղիցիոն բոկը վերաքննութեան եր առնում, ամենախիստ քննադատութեան յենթարկելով կոլտնտեսութեան կոպերատիվ քաղաքականութեանը: Ըստ Լենինի կոպերատիվ

ցիայի միջոցով սոցիալիստական արդյունաբերութեանը մանր գյուղացիական տնտեսութեանը կտանի սոցիալիզմի ճանապարհով, անհատական փոշիացած արտադրական միաւորներից ստեղծելով խոչոր հանրայնացված տնտեսութեան:

«Երբեք կոպերատիվ պլանը, նշանակում ե գյուղացիութեանը սպառողական և փոխադրական կոպերատիւլից բարձրացնել, տանել դեպի արտադրական կոպերատիւլ, դեպի աշակես ասած կոլտնտեսական կոպերատիւլ: Ի միջի ալոց սրանով ել բացատրվում ե այն փաստը, վոր կոլտնտեսութեանները մեզ մոտ սկսեցին սկիզբ առնել և դարգանալ միայն փոխադրական և սպառողական կոպերատիւլի դարգացման և ամբողջման հետեւանքով»*):

1928 թվին մեր սարտոդական և գյուղատնտեսական կոպերատիւլի աճեց ու դարձավ մի հզոր մարմին, միացնելով մի քանի միլիոն գյուղացիական, — չքավոր ու միջակ տնտեսութեան, պետական առևտրի հետ միասին մեծական դեր խաղալով քաղաքի և գյուղի միջև կատարվող աւրանքաշրջանառութեան անպարեզում: Սրանք են այն փաստերը, վորոնք արձանագրված են ԿԿ և ԿՎՀ միացյալ պլենումի կողմից 1928 թվի հոկտեմբերին: Իսկ «ձախ» ուղղիցիայի հակաթեզիսները պատկերացմամբ մեր կոպերատիւլի աշխատում եր հողուտ կոլեկտիւլ, ամբողջում եր շերտաւորումը գյուղում հայաւիսով յերկիրը տանելով վոչ թե դեպի սոցիալիզմ, այլ դեպի կապիտալիզմ:

Մի շարք պրակտիկ պահանջներից, վորոնք վերվում ելին «ձախ» ուղղիցիայի կողմից կոպերատիվ քաղաքականութեան անարտիւլում, առանձնապես աշ-

քի յեր ընկնում վերեվում հիշված «ՅՈՒՈՒՄ. ՅԱՄ.»
գլխի հեղինակի այն պահանջը, թե պետական միջոց-
ները պետք է խաղառ վերցնել կոոպերացիայից և ղեկ
արդյունաբերության մեջ: Այս միջոցառումը բղխում
է մեր կոոպերացիայի սոցիալիստական նշանակու-
թյան ժխտումից, պարզ ու վորոշ կերպով հակադրու-
թյամ է Լենինի ցուցումներին՝ ամեն կերպ ոժանդա-
կելու կոոպերացիային: Լենինն ասում էր. —

«Տնտեսական, ֆինանսական և բանկային — կոո-
պերացիային առվ մի չպար տրտմություններ — ահա
մեր սոցիալիստական պետութայն աջակցությունը
բնակչութայն կոոպակերպման նոր ակդրուքին»:

Յեղիկ ևն նույնիսկ առաջարկություններ, վորոնք
բղխում էին ուղղիցին բրդի խորքերից, կոոպերա-
ցիայի պետականացման մասին, դարձնելով այն խառն
լեններություններ, պետական և նույնիսկ մասնավոր
կապիտալի մասնակցությամբ և այլն: Այս բոլոր նա-
խադեեր պարզապես ցույց են տալիս, վոր «ձախ» ո-
ւղղիցիայի կողմից աղավաղվում էլին Լենինի դադա-
փարները մասսային կոոպերացիայի մեջ գրավելու
կամավորության և խորհրդային յերկրի ամբողջ բնակ-
չությունը նրան մասնակից անելու հարցում: Հարձա-
կումները կոոպերացիայի վրա և նրա ամեն տեսակ վար-
կարեկումները «ձախ» ուղղիցիայի կողմից՝ բղխում
էլին, բնականաբար, Լենինի այն գրութին համաձայն
չլինելուց, ըստ վորի պրոլետարատկան գիտաբանության
ժամանակ կոոպերացիան — այդ «այն բոլորն և, վոր
անհրաժեշտ է լիակատար սոցիալիստական հասարա-
կակարգ կառուցելու համար»:

Այսպիսով ժխտելով մեկ յերկրում սոցիալիզմ կա-

ռուցելու հնարավորության լենինյան տեսակետը,
«ձախ» ռեվիզիոնիստներին կանգնեցրեց ընդդեմ լենին-
յան կուսակցության փառափառության, վորը պրակ-
տիկայում իրագործում է այդ կառուցումը Լենինի
մատնանշած ուղիներով:

Ներկայումս կարիք չկա մանրամասն վիճելու
«ձախ» ուղղիցիայի տեսական և պրակտիկ դրուժմե-
րի դեմ, վորոնք հերքված և տալարված են մեր դար-
դացման ամբողջ ընթացքով: Հիմա՝ յուրաքանչյուր
քաղաքականապես մտածող պրոլետարի համար պարզ
է տնտեսութայն ընադարձում կատարվող լենինիզմի
վերաբնեւութայն փմատը, վոր կատարում էր տրոց-
կիզմը, վորպես աջ մանր բուրժուական եյության
«ձախ» ըողարկման ամենացայտուն տիպ: Մեր կուսակ-
ցության 16-րդ համագումարում ընկ: Ստալինը՝ ԿԿ
քաղաքական հաշվետվութայն մեջ տվեց ներկուսակ-
ցական պայքարի այդ շրջանի սպառիչ բնութագիրը. —

«Վո՞րն է տրոցկիզմի եյությունը: Տրոցկիզմի
եյությունը նախ և առաջ՝ ԽՍՀՄ-ում բանվոր դա-
սակարգի և մեր յերկրի գյուղացիութայն ուժերով
սոցիալիզմ կառուցելու հնարավորութայն ժր-
տումն է: Այս ի՞նչ է նշանակում: Այդ նշանակում
է, վոր յեթե մոտիկ ժամանակներում ողնութայն
չհասնի համաշխարհային հաղթական հեղափոխու-
թյունը, մենք ստիպված կլինենք կապիտալիս-
ցիայի յենթարկվելու բուրժուացիայի առաջ և
ճանապարհ հարթելու բուրժուա — դեմոկրատա-
կան հանրապետութայն համար: Ուրեմն, մենք
այստեղ ունենք մեր յերկրում սոցիալիզմի կա-
ռուցման հնարավորութայն բուրժուական ժխտում,
վորը ըողարկվում է «հեղափոխական» Փրադներով
համաշխարհային հեղափոխութայն հաղթանակի

մասին: Կարելի՞ չե արդյոք այս հայացքներով բանվոր դասակարգի միլիոնավոր մասսաներին բարձրացնել, հանել աշխատանքային ենտուզիազմի, սոցիալիստական մրցման, մասսայական հարվածաշնուծյան և ծախալուն հարձակման կապիտալիստական տարրերի դեմ: Պարզ է, վոր չի կարելի: Հիմարություն կլինեիր կարծել, վոր մեր բանվոր դասակարգը, յերեք հեղափոխություն կատարելուց հետո, կհամարվի աշխատանքային ենտուզիազմով և մասսայական հարվածաշնուծյան կանցնի ի սեր այն բանի, վորպեսզի պարտացնի հողը կապիտալիզմի համար: Մեր բանվոր դասակարգը դժվարին վերելք է կատարում վոչ կապիտալիզմի, ալլ այն բանի համար, վոր վերջնականապես թաղի կապիտալիզմը և ՈՍՀՄ-ում սոցիալիզմ կառուցի: Ելեցեք նրանից սոցիալիզմի կառուցման հնարավորության հայտարար, և դուք կոչնչացնեք հարվածաշնուծյան, աշխատանքային վերելքի և սոցմրցության ամեն մի հող: Այստեղից պետք է յեղրակացնել, — վորպեսզի բանվոր դասակարգին բարձրացնենք, մղենք աշխատանքային վերելքի ու մրցակցության և կադմակերպենք ծախալուն հարձակում, ամենից առաջ անհրաժեշտ եր թաղել տրոցկիզմի բուրժուական տեսությունն այն մասին, թե հնարավոր չե սոցիալիզմ կառուցել մեր յերկրում: Յերկրորդ տրոցկիզմի ելությունն այն է, վոր ժխտում է դյուղացիական հիմնական մասսաների ներգրավումը սոցիալիստական շինարարության ասպարեզ դյուղում: Այդ ի՞նչ է նշանակում: Այդ նշանակում է, վոր բանվոր դասակարգը դյուղացիական անհայտական տնտեսությունները կոլեկտիվացման փոխանցելու գործում ի վիճակի չե դյուղացիությանն իր յետմից տանելու, վոր, յեթե մոտ ապագայում հա-

մաշխարհային հեղափոխության հաղթանակը բանվոր դասակարգին ոգնության չհասնի, դյուղացիությունը կվերականգնի նախկին բուրժուական կարգը: Ուրեմն, այստեղ մենք ունենք բուրժուական ժխտումն այն բանի, թե պրոլետարիատի դիկտատուրան ուժեր ու հնարավորություններ ունի դյուղացիությանը տանելու դեպի սոցիալիզմ, մի ժխտում, վոր քողարկված է համաշխարհային հեղափոխության հաղթանակի «հեղափոխական» ֆրազների դիմակով: Այսպիսի հայացքներով կարելի՞ չե դյուղացիական մասսաներին մղել դեպի կոլտնտեսական շարժում, կադմակերպել մասսայական կոլտնտեսական շարժումը, կադմակերպել կուլակության վերացումը՝ վորպես դասակարգ: Պարզ է, վոր չի կարելի: Այստեղից ել բղխում է հետևյալ յեղրակացությունը. դյուղացիության մասսայական կոլտնտեսական շարժումը կադմակերպելու և կուլակությունը վերացնելու համար ամենից առաջ հարկավոր եր թաղել տրոցկիզմի այն բուրժուական տեսությունը, թե աշխատավոր դյուղացիական մասսաներին հնարավոր չե հաղորդակից անել սոցիալիզմին:

Այսպես է դրված հարցը լենինիզմի «ձախ» վերաբնության նկատմամբ տնտեսական ասպարիզում:

Բացահայտ ալ ուսկիզբոնիստները «հեղափոխական» ֆրազի հերոսներից ասարեկվում են նրանով, վոր սրանք ՈՍՀՄ-ում սոցիալիստական շինարարության հաջողությունը չեյին կապում համաշխարհային հեղափոխության հաղթանակի հետ և այդպիսով, ձեվախանորեն, մեր յերկրում սոցիալիզմ կառուցելու հնարավորությունը չեյին ժխտում: Սակայն, սոցիալիզմի կառուցման ուղիների գործնական հարցերում ալ ուլոնիստներն ել վերաբնության եյին յենթարկում լե-

նինիզմի նույն այն դրույթները, ինչ վոր «ճախերը»:

Մեր յերկրի ինդուստրացման պրոբլեմը աջ ուղու-
տունիստներն այն ձեվերով ելին «վճռում», վորոնք
վերացնում ելին «առաջավոր կապիտալիստական յեր-
կրներին հասնելու և անցնելու» լինինյան լոգոնոզի ի-
րախնայցման ամեն մի համայնականութուն: Ինդուս-
տրացման հիմքը կազմող ծանր արդյունաբերության
արագ զարգացման փոխարեն նրանք կուսակցությանը
քաջում ելին դեպի թեթեւ արդյունաբերության զար-
գացման ուղին: Հայտնի յի աջ ուղիոնիստների «չթալին
մերձեցում» «տեսությունը»: Այդ «տեսությունով»
նրանք առաջարկում ելին դյուզացուն ճոթեղեն և ըս-
պառման ալլ առարկաներ մատակարարելը դարձնել
ծանրության կենտրոն, անտեսելով այն հանգամանքը,
վոր դյուզացին վոչ միայն սպառում է, ալլ և արտա-
դրում է և վոր իր (դյուզամանտության) ամբողջ ար-
տաբերությունը լավացնելու համար նրան անհրաժեշտ
են դերմադի, մանդալ, ցանիչներ, քամհարներ, տրակ-
տոններ, քիմիական պարարտանյութեր և ալլ բազմա-
թիվ առարկաներ, վորոնք պատրաստվում են հենց ծա-
նելը արդյունաբերության դժով:

Ուր կհասցնել մեզ ալլ «չթալին մերձեցման»
քաղաքականությունը: Կհասցնել այնտեղ, վոր կդան-
դաղեր ծանր արդյունաբերության զարգացումը, իսկ
առանց ծանր արդյունաբերության թեթեւ արդյունաբե-
րություն զարգացնելն ել անհնարին է: Բոլորի համար
ել պարզ է, վոր, ասենք՝ մակարոնի, պահածոի (կոն-
սերվա), քաղցրալենիքի և ալլ նման սպառման առար-
կաներ պատրաստող գործարաններ աշխատեցնելու հա-
մար ամենից առաջ հարկավոր են մեքենաներ, վոր

պատրաստում է ծանր արդյունաբերությունը. նույ-
նիսկ թեթեւ արդյունաբերությանն արագորեն հումք՝
բամբակ, ճակնդեղ, ցորեն և ալլն հասցնելու համար
պահանջվում են քիմիական սրաւթտացում, տրակտոր-
ներ, հնձող և ալլ մեքենաներ: Բավական է հիշել, վոր
ցորենի արժեքի միայն 36%-ն է աշխատավարձը կազ-
մում. մնացածն ընկնում է մեքենաների, նավթի և
ալլ բաների վրա, այսինքն՝ ծանր արդյունաբերու-
թյան արտադրանքի վրա: Միայն XVI համազումա-
րում պարզվեց, վոր հնարավոր է յերեսը դարձնել դե-
պի թեթեւ արդյունաբերությունը և այն արագորեն
առաջ շարժել: Սակայն ալլ հնարավորությունը մենք
ոտայանք հենց շտրհալ նրա, վոր կուսակցությունը
միտեց աջ ուղիոնիստների «տեսությունը» և կանգնեց
ծանր արդյունաբերությունն արագորեն զարգացնելու
ուղու վրա, վոր յերկրի (ինդուստրացման ու ամբողջ
ժողովրդական տնտեսության վերակառուցման հիմքն
է:

Աջ ուղիոնիստները թե՛ տեսականորեն և թե՛
գործնականորեն ամեն կերպ ճշնում ելին ապացուցել,
թե իրական չեն ինդուստրացման այն բարձր տեսակե-
րը, վոր ընդունել և կուսակցությունը լենինի ցուցում-
ների վոգով: Այսպիսով, աջ ուղիոնիստների դիժը
տանում է դեպի հնգամյակի վիժեցում, այսինքն, դեպի
«նեպական Ռուսաստանը սոցիալիստական Ռուսաստան
դարձնելու» լինինյան պլանի վիժեցում:

Նույնը վերաբերում է նաև գյուղատնտեսության
սոցիալիստական վերակառուցմանը: Աջ ուղիոնիստ
տրոցկիստականից նրանով է տարբերվում, վոր չի ժլի-
տում դյուզացիության հիմնական մասաներին դյու-

դուք օտցիալիզմի կառուցման գործի սասարեզ քաշելու հնարավորութիւնը: Սակայն, միևնույն ժամանակ անհրաժեշտ է կոլեկտիվ ու խորհրդային տնտեսութիւնների զարգացումը գյուղի չքավոր-միջակային մասսաներին գյուղատնտեսութիւն սոցիալիստական վերակառուցման գործի մեջ քաշելու հիմնական միջոց չեն համարում: Հակառակ համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա կուլակութեան վորպես դասակարգի վերացման լոգոնքին, անվերջ շարունակութեանը կուլակցութեանը խորհուրդ ելին տալիս «արձակել», ազատ դարձնել շուկայի տարերայնութիւնը, «քանդել» անհատական, նույնիսկ կուլակային տնտեսութիւնների «կապանքները», մոռանալով լենինի այն պարզորոշ դրույթը, թե՛

«կոլեկտիվացման և խորհրդային տնտեսութիւնների հիման վրա մենք կարող ենք անուսման արագութեամբ առաջ շարժվել, հասնել մյուս ժողովրդներին և «բացարձակ անպարտելի ուժ» դառնալ»:

Ներկա մոմենտին, ինչպես XVI համագումարում Կենտկոմի քաղաքականութիւնն է արձանագրել՝

«...կապած լինել չի կարող, վոր մեր կուսակցութեան մեջ անվերջ շարունակութեան հաղթանակը կնշանակե՛ր՝ բանվոր դասակարգի լիակատար զինաթափում, գյուղի կապիտալիստական տարրերի սպառազինում և ԽՍՀՄ-ում կապիտալիզմի վերականգնման համակարգութեան անում»:

Այս միտքը չեղտված է համագումարի բանաձեւի մեջ.

«Այլ թեքումը կուսակցութեան գլխավոր գծին հակադրեց իր բացարձակ ուղղորդութեան գիծը: Այլ ուղիներին գիծը տանում է դեպի կապիտալիզմի յետադուր յերկրի կուլակա-կապիտալիստական

տարրերի առաջ: Որչեկտիվորեն կուլակութեան գործակալ հանդիսացող անվերջ շարունակութեան գծի իրականացումը կնշանակե՛ր սոցիալիզմի վիժեցում և կապիտալիզմի վերականգնում մեր յերկրում: Կապիտալիստական տարրերի դեմ ամբողջ ճակատով ծավալված հարձակման շրջանում անվերջ շարունակութեան գիծը և մեռում է վորպես գլխավոր վտանգ կուսակցութեան ներսում»:

Այլերի հարցադրումը — «չուկան ազատագրելու» մասին սերտորեն «կապված» է այն վերաքննութեան հետ, վորին նրանք յենթարկեցին լենինյան հայացքները՝ նեպի ելութեան և լենինյան կոոպերատիվ պլանի մասին: Նեպի մեջ նրանք միայն նահանջ են տեսնում դեպի ազատ առևտուր: Իսկ լենինի կոոպերատիվ պլանը նրանք, ընկ. Բուխարինի բերանով, նրա՝ «Լենինի պատգամները» («Завещание Ленина») անվերջ շարունակական աշխատութեան միջոցով մեկնաբանում ելին սահմանափակ ձեւով — մատակարարական վաճառահանական կոոպերացիայի իմաստով և վոր թե գյուղացիական հիմնական մասսաների արտադրական կոոպերացման իմաստով կոլեկտիվ տնտեսութիւնների ձեւով:

Բուխարինյան «գպրոցը» կոլտնտեսութիւնները հակադրում էր կոոպերացիային, պնդում էր, թե գյուղում սոցիալիստական զարգացման «գլխավոր ճանապարհը» վոր թե կոլտնտեսութիւններն են, այլ կոոպերացիան է: Ընկ. Ստալինը խիստ, բայց իրավացի գնահատում լուրջ այդ պնդումին, «վորն արժանի յե Այլ խեղճութի ու Սլեպկովի նման մանր բուրժուական յերիտասարդ լիբերալներին»: (Բուխարինյան «գպրոցի» սլոններն այժմ հեռացված են կուսակցութիւնից):

«Պարզ ե, վոր քանի դեռ կոյտնտարածում չկար,
«գլխավոր ճանապարհը» ստորին ձևվի կոտպերա-
ցիաներն եյին— մատակարարական և վաճառահա-
նական կոտպերացիան: Սակայն յերբ հրապարակ
յենայ կոտպերացիայի բարձրագույն ձևը, նրա
կոյտնտեսական ձևը, վերջինս դարձավ զարգաց-
ման «գլխավոր ճանապարհը»: Առանց չակերտների
խոսելով՝ գլուզի սոցիալիստական դարգացման
գլխավոր ճանապարհը Լենինի կոտպերայով
պլանն է, վորն ընդգրկում է գլուզատնտեսական
կոտպերացիայի բոլոր ձևվերը, սկսած ամենա-
ստորինից (մատակարարական վաճառահանման)
մինչև բարձրագույնը (արտադրական-կոյտնտեսա-
կան): Կոյտնտեսությունները հակադրել կոտպերա-
ցիային՝ նշանակում է ծաղրել լենինիզմը և սե-
փական ձեռքով ստորագրել իր տհասությունը» *):
Այլ ունիվերսիտետների գիծն աշտանդ ել տանում է
դեպի գլուզատնտեսության սոցիալիստական հիմունք-
ներով վերակառուցման վիժեցումը:

Քաղաքական ապարիզում ևս մանր բուրժուական
ուսողիցիան— «ձախից» ու աջից— ունիվերսալի
լենինիզմից լենինիզմի հիմնական դրույթները:

Վերցնենք դասակարգային պայքարի հարցը: Լենին-
նը սովորեցրել է, վոր պրոլետարական հեղափոխու-
թյան հաղթանակով և պրոլետարիատի գեկտատուրա
հաստատելով դասակարգային պայքարը չի դադարում,
այլ ձեփակոթիվում է, ընդ վորում, այլ պայքարը օրո-
վում է աջնքան, վորքան մեծեղանում է մեր ճնշումը
կապիտալիզմի միջոցով տարրերի վրա: «Ձախ» ունիվեր-
սիտետը Տրոյկու բերանով ազատագրում էր այլ միտքը,
պնդելով, թե պրոլետարիատը իշխանութունը վերց-

նելով՝ անխուսափելիորեն «թշնամական ընդհարման
մեջ կմտնի գլուզացիություն լայն մասսաների
հետ, վորոնց աջակցությամբ նա իշխանության է հա-
սել»: Այլ ունիվերսիտետներն, ընդհակառակն, այն տե-
սություն եյին վարդապետում, թե պրոլետարիատի
գեկտատուրայի ժամանակ դասակարգային պայքարը
կրքանա, և ընկ. Բուխարինի ու նրա չարաքառտիկ
«գարոցիկի» ստեղծագործություններում գլորվում ե-
յին մինչև սոցիալիզմի մեջ կուլակի խաղաղ ներածման
ոեֆորմիստական տիպիկ կոնցեպցիան:

«Բուխարինը կարծում է, թե պրոլետարիատի գեկ-
տատուրայի ժամանակ դասակարգային պայքարը պի-
տի հանգչի և վերանա, վորպեսզի դասակարգերի վո-
չընչացում ստացվի: Լենինը, ընդհակառակը, սովո-
րեցնում է, վոր դասակարգերը կարող են վոչնչացվել
միմիայն դասակարգային համառ պայքարի միջոցով,
վորը պրոլետարիատի գեկտատուրայի որով ավելի
կատարել կդառնա, քան մինչև պրոլետարիատի գեկ-
տատուրան:

«Դասակարգերի վոչնչացումը,— ասում է Լենին-
նը,— յերկարատե, դժվարին ու համառ դասա-
կարգային պայքարի գործ է, վորը կապիտալի իշ-
խանութունը տապալելուց, բուրժուական պետու-
թյունը խորտակելուց և պրոլետարիատի դիկտա-
տուրա հաստատելուց հետո ել չի վերանում (ինչ-
պես կարծում են հին սոցիալիզմի ու հին սոցիալ-
դեմոկրատիայի գոհհիկ ներկայացուցիչները), այլ
միայն փոխում է իր ձևերը, վորոչ տեսակետից ա-
վելի կատարելի չի դառնում»:

Ահա թե ինչ է ասում Լենինը դասակարգերի վո-
չընչացման մասին: Դասակարգերի վոչնչացում՝ պրո-
լետարիատի դասակարգային անողոք պայքարի միջո-

*) ՄՍՍԼԻՆ—Մեծ բեկման տարին:

ցով— այսպես է լենինյան ֆորմուլան: Դասակարգերի վոչնչացումը դասակարգային պայքարի մարման և կապիտալիստների՝ սոցիալիզմի մեջ ներառելու միջոցով.— այսպես է ընկ. Բուխարինի ֆորմուլան:

Ի՞նչ առնչություն կարող է լինել այս յերկու ֆորմուլաների միջև: Պարզ է, վոր նրանց միջև վորևե առնչություն չկա և չի կարող լինել: Այսպիսով սոցիալիզմի մեջ կուլակի ներառման Բուխարինյան տեսությունը նահանջ է դասակարգային պայքարի մարքս-լենինյան տեսությունից*):

Գործնականում ռեվոլյուցիոնիզմի յերկու տեսակներն էլ — թե աջերը և թե «ձախերը», — չեղում էլին դասակարգային պայքարի այն կոնկրետ պատմական ձևերից, վորոնք միայն ապահովում են մեր հաղթանակը քաղաքի ու գյուղի կապիտալիստական տարրերի դեմ սկսած հարձակման գործում:

Խորհրդային պայմաններում դասակարգային պայքարի հարցն ամենաերազմապետ կերպով կապված է բանվորների ու գյուղացիների դաշինքի հիմնական խնդրի հետ: Լենինը սովորեցրել է, վոր՝

«Ամենամատական ու ամենաեյական հարցը բանվոր դասակարգի վերաբերմունքն է դեպի գյուղացիությունը, այդ բանվոր դասակարգի դաշինքն է գյուղացիության հետ, այդ այն է, վոր խոշոր գործարանի յերկարատև, բայց ազնիվ դըպրոցն անցած առաջավոր բանվորները կարողանան գործն այնպես ղեկել, վոր գյուղացիության մասնային կարողանան իրենց կողմը քաշել»**):

*) ՄՍՍՍԻՆ—«Աջ թեքման մասին» (ճառ 1929 թ. ՄԿ և ՄՎՀ պլենումում):

**) ԼՆՆԻՆ—Յերկերի ժող., հատ. XVІІІ, մաս 1, յեր. 432:

Լենինի այս դրույթը— պրոլետարիատի ղեկավարությամբ բանվորների և գյուղացիության հիմնական մասսայի դաշինքի մասին— ինչպես վերը տեսանք, «ձախ» ռեվոլյուցիոնիստները պրոլետարիատի կողմից գյուղացիությունը չահագործելու և դերինդուստրացման համար գյուղացիությունից մի տեսակ «գաղութ» ստեղծելու լողունգ էլին դարձրել: Յերկերով մենչևիկյան այն տիպիկ տեսակետից, թե գյուղացիությունը համատարած հետադիմական մասնա յե (մի տեսակետ, վոր հատուկ է II Ինտերնացիոնալի բոլոր կուսակցություններին), ձախ ֆրադի հերոսները ճշնում էլին լենինիզմի բնագավառում զարգացնել այնպիսի ծրագիր ու տակտիկա, վորոնք անխուսափելիորեն կըխախտեյին բանվորների և գյուղացիության հիմնական մասսայի դաշինքը և դեպի խորտակում կտանեյին պրոլետարական դիկտատուրան: Մյուս կողմից, բացարձակ աջ ռեվոլյուցիոնիստները չեչոր ղնում էլին լենինյան ֆորմուլայի այն մասի վրա, վոր գյուղացիության հետ դաշինքի մասին է խոսում, սակայն ամեն կերպ անտեսում և մեղմացնում էլին ամբողջ ժողովրդական տնտեսությունը սոցիալիստական հիմունքներով վերակառուցելու գործում պրոլետարիատի ղեկավարության անհրաժեշտության հիմնական պահանջը: Վորովհետև՝

«պրոլետարիատի դիկտատուրան իրոր աշխատավորներին ղեկավարելու ամենալիակատար իրադորժումն է... այն միակ դասակարգի կողմից, վոր կապիտալիզմի ամբողջ պատմության մեջ պատրաստվել է այդ ղեկավարության համար»*): Այսպիսով, գյուղացիության հետ դաշինք կնքելու

*) ԼՆՆԻՆ—Յերկերի ժող., հատ. XVІ, յեր. 141:

հարցում «ձախ» և աջ ռեվիզիոնիստների տարբերություններ հետևյալն է. «ձախները» դեմ են գյուղացիության միջակ մասսաների հետ ամուր դաշինք կնքելուն, իսկ աջերը կողմնակից են գյուղացիության հետ ամեն տեսակ դաշինք կնքելուն, այնինչ լենինիզմը գյուղացիության հիմնական մասսայի հետ ամուր դաշինքի պահանջ դնելով՝ կողմնակից է վոչ թե ամեն տեսակ դաշինքի, այլ միայն այնպիսի դաշինքի միջակի հետ, վորն ապահովում է բանվոր դասակարգի ղեկավար դերը և ամրապնդում է պրոլետարիատի դիկտատուրան: Բանվոր դարակարգի և գյուղացիության միջև համաձայնության ստեղծումը Լենինը համարում էր թույլատրելի, ճիշտ և սկզբունքորեն հնարավոր միայն այն դեպքում, յեթե այդ համաձայնությունը «պաշտպանում է բանվոր դասակարգի դիկտատուրան և դասակարգերը վերացնելու միջոցներից մեկն է»:

Վերջիններ իշխանության մարմինների հարցը, վորոնց սղնությամբ պրոլետարիատն իրականացնում է իր դիկտատուրան, — այսինքն՝ խոսենք խորհրդային ապարատի մասին: Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը հիմքից ջախջախեց հին բուրժուական պետական ապարատը, վոր մասսաներից վեր էր կանգնած, խորթ էր ժողովրդական մասսաներին: Նոր, խորհրդային պետապարատը կառավարման մի մարմին է, վոր իր բոլոր ուժերը վերցնում է աշխատավորական բաղամիլիոն մասսաների հետ կենդանի ու ամենօրյա կապ պահելով: Սակայն մի շարք պատճառներով, — գլխավորապես յայն մասսաների կուլտուրական ցածր մակարդակի պատճառով, — խորհրդային ապարատի մեջ ծնունդ են առել հին բյուրոկրատիզմի տարրերը: Այս հանդաման-

քը մասնանշել և դեռևս մեր կուսակցության ծրագիրը, վոր ընդունվել է 1919 թվին: Լենինը չատ անգամ է անդրադարձել այդ հարցին՝ բանալով բյուրոկրատիզմի արմատները և կոնկրետ ցուցումներ տալով պայքարելու այդ խոցի դեմ, վոր ժառանգություն է մնացել բուրժուական կարգերից: Դրա հետ միաժամանակ, սակայն, Լենինը յերբեք չի կասկածել առողջացման այն «հրաշագործ միջոցի» մասին, վոր ունի մեր խորհրդային գեմոկրատիա հաստատելու, պետապարատը անինաակտիվ աշխատավորներ առաջ քաշել ցածից, կատարելագործել պետապարատը, մաքրել այն բյուրոկրատական ակտից, և հարմարեցնել մեր առաջ դրված խոշորագույն խնդիրների իրադրոժմանը: Լենինի ցուցումների համաձայն կուսակցությունը շարունակ վարել է և վարում է խորհուրդների աշխուժացման քաղաքականություն, քաղաքում ու գյուղում խորհրդային գեմոկրատիա հաստատելու, պետապարատը անինապետելու, բանվոր դասակարգի և գյուղացիության լավագույն տարրերին պետհիմնարկների հակոզությունն ու յերկրի կառավարմանն անմիջականորեն մասնակից անելու քաղաքականություն:

Այդ մասին բավական պերճախոս կերպով խոսում է կուսակցական վերջին փառաբանությունը — ԿԿ և ԿՎՀ միացյալ պլենումի բանաձևը խորհուրդների վերընտրության մասին տրված գեկուցման առթիվ (1930 թ. դեկտեմբեր): Այդ բանաձևովում մենք կարգում ենք.

«Պրոլետարական գեմոկրատիզմի զարգացման դրոժում խորհրդային պետությունը զգալի նվաճումներ ունի: Այսպես, դրոժարաններում և կուլտուրառնություններում սոցիալիստական մրցման և հարվածայնության աճումը, ինչպես և մասսաների

կողմից հանդիպական արգելիսպաններ ընդունելը խորհրդային դեմոկրատիայի նոր և այն ել բարձրագույն ձևերի արտահայտությունն են։ Անհրաժեշտ է նաև ոգնել և ամեն կերպ ծավալել բանվորների և գյուղացիների հսկողությունը ցածր, պետապարատի նկատմամբ (որինակ՝ ԲԳՏ ղեկավարությունը խորհրդային մարմինների խմբակային հետազոտությունը, հիմնարկության աշխատանքներին ծանոթանալու բանվորական բրիգադները) և բանվորների կամավոր մասնակցությունը պետական աշխատանքների կատարման մեջ (որինակ՝ միլիցիայի դժով)։ Դրա հետ միասին անհրաժեշտ և խորհուրդների աշխատանքի մեջ ստեղծել պետապարատի խնայողության ռեժիմի կայուն կիրառում և ավելի մեծ ակտիվություն աշխատավորության ամենօրյա կենցաղային ու կուլտուրական պահանջների լուծման գործում (մատակարարում, բնակարան, կոմունալ աշխատանք)։ Դրա համար պետապարատում ղեկավարին և պատասխանատվությունը բարձրացնելու հետ միասին անհրաժեշտ է ավելի մեծ վճարականությունը ու համառությունը, պրոլետարական ինքնաքննադատություն հիման վրա, ծավալել պայքարը բյուրոկրատիզմի դեմ խորհրդային ապարատում։ Այս առարկայում ձեռք բերած նվաճումները դեռ շատ անբավարար են, դրա համար ել կուսակցության և սոցիալիստական շինարարության իսկապես ակտիվորեն մասնակցողների կարեւորագույն խնդիրն է՝ պայքարել խորհրդային ապարատի բյուրոկրատիզմի դեմ և ապահովել կուսակցության և խորհրդային ընդունած վորոշումների իրագործման իրական ստուգումը»։

Կուսակցությունն այսպես պարզ ու վորոշ, առանց թերությունները ծածկելու յե դեռ պետապարատի իսկական կատարելագործման հարցը Լենինի ցուցումների վորդով։

Մինչդեռ «ձախ» աղմկարարները, սկսած 1921 թվի ապրիլի կողմից «բանվորական ուղղությանը», խորհրդային ապարատի բյուրոկրատիզմի մասին մի կատարյալ հարայ-հրոց ելին բարձրացրել։ Տրոցկի-Ջիլյովյան ուղղությունը բլոկը 1926 թվին մինչև այնպես հասավ, վոր ասում էր, թե մեր պետապարատը շատ քիչ բանով է տարբերվում բուրժուականից, վոր խորհուրդներն իրենց ստորին ողակներում «հեղեղվել են դասակարգային թշնամի կուլակային տարրերով և այլն։ Կուսակցության XXV համագումարում ընկ. Ստալինը շատ իրավացի պատասխան տվեց այդ «ձախերին»։

«Պետապարատի մեջ յեղած բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու գործը հասցնել մինչև պետապարատի վոչնչացումը, մինչև նրա քայքայումը, մինչև այն ջարդելու փորձերը— նշանակում է դեմ դնալ լենինիզմին, նշանակում է մոռանալ, վոր մեր ապարատը խորհրդային ապարատ է և աշխարհի բոլոր պետապարատների հետ համեմատած՝ իր տիրով ամենաբարձր պետապարատն է»։

Մյուս կողմից՝ ալ ուղղությունները թերագնահատում ելին բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու նշանակությունը, չեյին ըմբռնում խորհրդային ապարատի մեջ խցկված հին բուրժուական չինովնիկներին նոր, պրոլետարական կադրերով փոխարինելու հարցի դասակարգային կողմը, չեյին դիտարկում ինքնաքննադատության լողունգի հսկայական նշանակությունը, վոր առաջագրել էր կուսակցությունը, վորպես պետապարատի ամեն տեսակ աղավաղումների ու խեղաթյուրումների դեմ իսկապես պայքարելու լավագույն միջոց։ Դասակարգային պայքարի հարցում լենինիզմից նահանջելով՝ ալեր մինչև այնտեղ հասան, վոր դասակարգային պայքարի սրումը, գյուղից լեռների ու

խորհրդային իշխանության ներկայացուցիչների դեմ կազմակերպվող կուլակային տեղերը բացատրում ե-
լին... պետպարտուր «անպետքությամբ»: Այսպես,
«Путь к социализму» բրոշյուրի մեջ ընկ. Բուխարին
նր գրում է.

«Յերբ, որինակ, կուլակները կամ խորհրդային
իշխանության օրգանների մեջ խցկված և ուրիշի
հաշվին հարատույթուն դիպող մարդիկ սկսում են
կրակել դյուղթղթակիցների վրա, այդ դատակար-
գային պայքարի արտահայտությունն է՝ ամենա-
սուր ձևով: Սակայն այդպիսի դեպքեր սովորա-
բար լինում են այնտեղ, վերտեղ տեղական խոր-
հրդային ապարարող դեռևս թույլ է»:

Իրականում թե՛ «ձախից» և թե՛ աջից մեր պետ-
ապարարի չարամիտ «ընկառառությունը» լայն մաս-
սաների աչքում վարկաբեկում էր պրոլետարական գիկ-
տատուբայի մարմիններին: Այդպիսով մամր բուր-
ժուական ուկլեմիստները փաստորեն ծառայութուն է-
լին մատուցում լեմինիզմի հսկառակորդներին, խոր-
հրդային իշխանության քննադիններին:

Այլ և «ձախ» ոպորտունիստները խորհրդային ա-
պարարից հետո արմատական վերաքննության ելին յեն-
թարկում Լենինի ուսմունքը նաև պրոֆմիտքյուններին
մասին, ասանց վորոնց հնարավոր էլ չի իրականացնել
պրոլետարական գիկտատուբան: Արհեստակցական
չարժման ասպարիզում «ձախ» թեքումը մեզ մոտ
ժխտում է այն հանդամները, թե անհրաժեշտ է, վոր
արհմիությունները պաշտպանեն իրենց անդամների
չահերը: «Ձախերն» այսպես են դատում. քանի վոր
դոյություն ունի բանվորական իշխանություն, վորը
հոգում է բանվորական մասսաների կարիքների մա-
սին, էլ ինչ կարիք կա, վոր արհմիությունների պաշա-

պանդական ֆունկցիաներով զբաղվեն: Այդպիսի հա-
յացքներ արտահայտում էր դեռ Տրոցկին, 1921 թվին
արհմիությունների մասին բացված դիսկուսիայի ժա-
մանակ: Լենինը հենց այն ժամանակ մատնանչեց, վոր
այդպես դատել չի կարելի: Թեպետ մեզ մոտ պետու-
թյունը բանվորական է, սակայն, նախ և առաջ մեր
յերկրում գերակշռում է վոչ թե բանվորական, այլ
դյուղացիական բնակչությունը և, յերկրորդ, մեր աջ-
թի առաջ կան պետական սոցարարի բյուրոկրատական
ադամադումներ: Դրա համար էլ արհմիությունները
պիտի պաշտպանեն բանվորների նյութական և կուլ-
տուրական շահերը և պայքարեն ինչպես խորհրդային,
այնպես էլ տնտեսական հիմնարկներում յեղած բյու-
րոկրատիայի դեմ: Հասկանալի յե, վոր այս չի նչա-
նակում պայքարել մեր պետության դեմ, այլ, ընդհա-
կառակը, նշանակում է բարեխալել և ուժեղացնել բան-
վորական իշխանության մարմինները: Իսկ կապիտա-
լիզմից սոցիալիզմին անցնելու այս անցումային շըր-
ջանում արհմիություններից խլել նրանց պաշտպանու-
ղական ֆունկցիաները—նշանակում է ցատկել ուսալ
իրականության վրայից: Նման «ձախ» ցատկումներ
նկատվում են մինչև վերջին ժամանակները, վոր ա-
ռանձնապես ցայտուն կերպով արտահայտվեց կուլեկ-
տիֆացման գործում, «համըսություններից առաջացած
զլիսպատույթի» ժամանակ:

Սակայն, արհարժման ասպարիզում լենինիզմի
«ձախ» ուժիղիան իր խորությամբ և ուժով չատ է
հետ մնում ալ ոսրոտունիստական տեսականից ու գործ-
նականից, վոր կիրառում էր ՀԱՄԿԽ-ի հին ղեկավա-
րությունը, ընկ. Տոմսկու դիսկուսիայում: Յեթե

«ձախերը» միությունները պաշտպանողական ֆունկցիաների դեմ ելին խոստով, ապա աջերը, ընդհակառակը, գտնում ելին, վոր արհմիությունը պարտավոր է բոլոր պայմաններում հոգալ միայն իր առանձին անդամների շահերի մասին, հաճախ մոռանալով ամբողջ բանվոր դասակարգի շահերը:

Յեղեկ են դեպքեր, յերբ միությունը պաշտպան է կանգնել ավարաներին, դործալիքներին, մորթեպաշտներին, ինդուստրացման փոխառության դեմ աղիտացիա մղողներին և այլն: Կարծում ենք, բոլորի համար պարզ է, վոր պրոլետարական զիկտատուրայի պայմաններում, յերբ ամբողջ արտադրության սերը ինքը բանվոր դասակարգն է, բանվորների նյութական դրության բարելավումն ամբողջապես կախված է արտադրության բարեխաղից, վոր բանվորական մասսաների բարեկեցության բարձրացման համար անհրաժեշտ է ամբողջ խորհրդային ժողովրդական տնտեսության բարձրացումը և ծաղկումը:

Լենինը մեզ սովորեցրել է, վոր արհմիությունները չպետք է սահմանափակվեն միմիայն վարձու բանվորներին վերաբերող մի շարք հարցերի շրջանակներով, այլ պարտավոր են նաև ամեն կերպ ամրապնդել բանվոր դասակարգի դաշինքը գյուղացիության հիմնական մասսաների հետ: Այնինչ աջ ուղիորդությունները արհարժաման ասպարիզում բանվորների շահերը հակադրում ելին արտադրության կարիքներին և պահանջներին, կրճատում ելին արտադրական աշխատանքը, իսկ գյուղի հետ արտադրական մերձեցում ստեղծելու հարցերի վրա անհրաժեշտ չափով ուշադրություն չեկին դարձնում: Աջ ուղիորդությունների այս ուղիորդունիս-

տական դրույթներն իրենց առանձնապես զգալ տվին վերակառուցման շրջանում, յերբ սոցիալիստական ծավալումն հարձակումը, յերկրի ինդուստրացման արագ տեմպերն ու գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումը արհմիություններից, վորպես անխտիր ամբողջ պրոլետարիատի կազմակերպությունից ու կոմունիզմի դպրոցից—պահանջում են ամենաակտիվ, բաշխվիկյան աշխատանք ոոցիալիստական շինարարության բոլոր ասպարեզներում: Յեվ պատմության այդ ամենապատասխանատու մոմենտին, ինչպես մեր կուսակցության 16-րդ համագումարն է ճշտորեն բնորոշել՝

ՀԱՄԿԻ-ի հին ղեկավարության ուղիորդունիստական խմբակը վոչ միայն ընդունակ չեղավ հասկանալու պրոլետարական զիկտատուրայի խնդիրները վերակառուցման շրջանում և նրանից բխող պրոֆչարթման խնդիրները, այլև դիմադրություն ցույց տվեց կուսակցությանը՝ արհմիությունների աշխատանքը վերակառուցման յենթարկելու հայն խոշորագույն թերությունները վերացնելու գործում, վորոնք բացահայտորեն յերևան յեկան սոցիալիստական հարձակման ծախսման մոմենտին: Խեղաթյուրելով կուսակցության գիծը արհմիություններում՝ ՀԱՄԿԻ-ի ուղիորդունիստական ղեկավարությունն արհարժաման բոլոր արմատական հարցերում՝ հակալենինյան, աջ ուղիորդունիստական դիրք բռնեց»:

Լենինյան կուսակցությունն ստիպված յեղավ «ձախ» և մանավանդ աջ ուղիորդունիստների դեմ անողոք պայքար մղել և լենինիզմի սահմաններում պահել արհարժաման այն հիմնական սկզբունքները, վոր առաջ Լենինն եր պաշտպանում արտաքին թշնամիներին—մենչեվիկներից ու անարխա-սինդիկալիստներից:

Սակայն, ժամանակակից ուսման համակարգը ու մեթոդները ու վճարման պայքարը միջոցով է կուսակցության, նրա դերի ու նշանակության, նրա աշխատանքի մեքանիզմների, ներկուսակցական հարաբերությունների մեքանիզմների և այլ խնդիրների շուրջը:

Հայտնի չէ, Վոր կուսակցությունը բանվոր դասակարգի ուղեղն է, կենտրոնը, աշխատավորության պայքարի բոլոր ձևերի ղեկավարը: Բնական է, Վոր բոլոր դեպքեր մասնաբաժնական ուղղորդմանը իրենց հարձակումների ամենասուր կողմն ուղղում են կուսակցության և նրա ղեկավարության դեմ: Այս կետում առանձնապես պարզ կերպով յերեման է դալիս լենինիզմից նահանջած ուսման համակարգի մասնաբաժնական կուսակցության համասեռությունը:

Այլ և «ձախ» սեփականության կողմից Լենինի կուսակցության դեմ գործվող հարձակումները վոչ միայն ելապես, այլ և իրենց ձևով շատ քիչ են տարբերվում իրարից: Միայն ժամանակի տեսակետից «ձախերն» առաջինն սկսեցին հարձակում գործել կուսակցության դեմ, քանի Վոր Հոկտեմբերյան հաղթանակից հետո, առաջին տասնամյակում լենինիզմի վերաբերմունքները յեռանդով քողարկվում էր բացառապես «ձախ» ֆրակցիան: Այդ տեսակետից ամենից շատ հետո գնաց Տրոցկին, Վորը Հոկտեմբերյան հեղափոխությունից առաջ ել՝ տասը տարուց ավելի պայքարել է կուսակցության վերաբերյալ լենինյան դատմունքի դեմ, բայց չէր կարողանում հաղթանակել իրենց դեմ: Լենինը մեզ ուսուցել է, Վոր պրոլետարիատի հեղափոխական կուսակցությունը պիտի լինի միասնական, միաձուլ, Վոր կուսակցության ներսում թուլություն

չէ վորեւ Ֆրակցիայի ու իմբալորման գոյությունը: Ըստ Լենինի ներկուսակցական դեմոկրատիա նշանակում է—կուսակցության բոլոր անդամների ակտիվ մասնակցությունը կուսակցական ղեկավարության աշխատանքներին, կուսակցության առաջ դրված հարցերի քննությանը, կուսակցական մասսաների առաջ հաղվեսու կուսակցական բոլոր ղեկավար մարմինների քննարկությանը:

Ամեն մի կուսակցական կարող է և պետք է արտահայտի իր տեսակետը այն հարցերի մասին, վորոնք դեռ չեն վճարվել ամբողջ կուսակցության կողմից: Բայց հենց Վոր կուսակցական համագործակցություն (վորոնք կուսակցության բարձրագույն մարմինն են) մեծամասնությունը մի վորոշում ընդունեց, հենց այդ ներկուսակցական դեմոկրատիան պահանջում է, վոր փոքրամասնությունը յենթարկվի մեծամասնությանը և կյանքում անշեղ կիրառի կուսակցության վորոշումը: Այնուհետեւ, ըստ Լենինի կուսակցությունը պիտի խոտորեն կենտրոնացված լինի, բարձր մարմինները ղեկավարում են ստորին մարմիններին: Կուսակցության ապարատը այն մարմինն է, վորի միջոցով իրականացվում է կուսակցության ղեկավարությունը, ուստի կուսակցությունը հակադրել ապարատին, և ընդհակառակը,—նշանակում է հակահանալ կազմակերպության լենինյան սկզբունքը: Պրոլետարիատի հաղթանակի համար—ասել է Լենինը, —անհրաժեշտ է յիրկաթի կարգապահություն:

«Ով թեկուզ վորեւ չափով թուլացնում է պրոլետարիատի կուսակցության յերկաթի կարգապահությունը, մանավանդ նրա դիկտատուրայի ժա-

մանակ, նա փաստորեն ոգնում է բուրժուազիային ընդդեմ պրոլետարիատին»*) :

Յերբ դերմանական կոմկուսակցության մեջ յերեւելան յեկալ «ձախ» ոպողիցիան (1920 թ.), Լենինը մասնանշեց .

«Կուսակցության և կուսակցական կարգապահութեան բացատում, — ահա թե ինչ դուրս յեկալ ոպողիցիայից, իսկ այդ հալասարազոր և պրոլետարիատի լիակատար զինաթափմանը, հոգուտ բուրժուազիայի : Այդ հալասարազոր և հենց այն մանր բուրժուական ցրվածութեանը, անկայունութեանը, հալասարազոր և դիմացկունութեան, կոմիւնիստութեան, համախմբվելու, կազմակերպված գործունեյութեան անընդունակ լինելու, վորն անխուսափելիորեն կկործանի ամեն մի պրոլետարական հեղափոխական շարժում, յեթե ներողամիտ վերաբերմունք ցույց տրվի նրա հանդեպ»**) :

Հիմնականում այսպես և Լենինի հայացքը կուսակցության և կուսակցականութեան մասին : Այս պարզ և կուսակցութեան կողմից անշեղորեն կիրառվող սկզբունքները ամենակոպիտ վերաքննութեան եյին յենթարկում բոլոր գույնի ոպորտունիստները :

Բոլոր հակակուսակցական խմբավորումների ամենասիրած բանն է՝ դանդաղեցնել ներկուսակցական «ռեժիմից», վորն իբր թե խախտում է դեմոկրատիզմի բազմազանները... Հայտնի յե, վոր այդ հիմնական տեսակետի վրա յեր կառուցված տրոցկիստական ամբողջ «Նոր կուրաք» վորից վորպես մի ապիստարանից, քաղում են իրենց վորդեւորութեանը ժամանակակից բոլոր ուղիւնիստները, Ֆրակցիոներները, դաւաճանները : Ո՞վ չի

հիշում հանրածանոթ խոսքերը «քարտուղարական ճնշման», «ապարատի պարփակվածութեան», բյուրոկրատական ինքնագոհութեան, կուսակցութեան խնդիրները անտեսելու», «յերկու հարկի» մասին, վորոնց վրա, հենված, իբր թե, ապրում և մեր կուսակցունը և այլն, և այլն : Այս բոլորը թունավորված սլաքներ են, վորոնցով դեռ 1923 թվին լենինյան կուսակցութեան դեմ հարձակում սկսեց այժմ բուրժուական մամուլի սիրելի և գովաբանված միստեր Տրոցկին : Կուսակցութեան ներքին ռեժիմի մասին նույն վոգով ու վոճով եր խոսում նաև աջ ոպողիցիայի առաջնորդ Բուխարինը : Նույն բախական ապականված ջրհորից չլլացան ջուր խմել նաև ժամանակակից յերկրի մի «ձախ» բլոկի հերոսները :

Պատմութեան մեջ առաջին անգամ բանվոր դասակարգի առաջ դրված հսկայական խնդիրների իրագործման ընթացքում առաջացող բոլոր անխուսափելի դժվարութեանները լենինիւմից աջ ու «ձախ» նահանջորներն անպատճառ ոգտագործում են՝ սոցիալիստական շինարարութեանը ղեկավարող կուսակցութեան դեմ բամբասալից հարձակումներ գործելու նպատակով :

Դեպի ո՞ւր և տանում բոլոր տեսակի ոպողիցիոներների մղած պայքարը կուսակցական «ռեժիմի» դեմ : Տանում է դեպի կուսակցական ղեկավարութեան կազմալուծում, դեպի կուսակցութեան զինաթափում՝ թերութեանները ու պետապաշտում բուն դրած բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու գործում : Տանում է դեպի յերկաթյա կարգապահութեան քայքայում և պրոլետարական դիկտատուրայի հիմքի խախտում :

*) Լենին — Յերկիւրի ժող., հատ. XVll, յեր. 136.

**) Լենին — Յերկիւրի ժող., հատ. XVll, յեր. 136.

Դեռ XIII կուսկոնֆերենցիան (1923 թ.) մասնա-
նչեց ուղղութիւնի այլ ամօթալի տակաւիւն :

«Հուլս դնելով, թե ներկուսակցական գեմոկրա-
տիայի հարցը կուսակցութեան բոլոր անդամների
մեջ լարված հետաքրքրութեան կառույցների, ուղ-
ղիւն խմբակները վորոշել են ուղադործել այլ
ուղուղը Ֆրակցիոն նպատակներով» :

XV կուս. կոնֆերենցիան արդիւնաւորական և զի-
ւովեւեւական միացյալ բոլոր մասին ևս մասնանչեց,
վոր՝

«կուսակցութեան «ոեթիմի» դեմ ուղղութիւնը բը-
լոկի մղած պայքարը, վոր մի առնչութեան չունե-
նարով լենինիզմի կազմակերպչական սկզբունքների
հետ, ընդունակ է պառակտելու կուսակցութեան
միասնակցութեանը, թուլացնելու պրոլետարիա-
տի դիկտատուրան և ազատ արձակելու յերկրում
յեղած հակապրոլետարական տարրերը, վորոնք
ձգնում են թուլացնել և տապալել դիկտատուրան» :

Կուսակցութեան դեմ ուղղութիւն խմբակները կող-
մից կատարվող հարձակման սոցիալական աստաւոր
մերկացրեց ընկ. Ստալինը կոմիւնտերնի Գործկոմի
VII պլենումում : «Ուղղութիւնի վորդը՝ կուսակցու-
թեան ներսում յեղած «ոեթիմի» մասին, յայտես յերկրի
վոր պրոլետարական տարրերի բողոքի արտահայտու-
թեանն է ընդդեմ պրոլետարական դիկտատուրայի ոե-
թիմի» :

Մինչդեռ ներկուսակցական գեմոկրատիայի աճման
և ամրապնդման փաստը յենթակա չե վոր մի կասկա-
ծի, և այլ մտան դիտե ամեն մի կուսակցական : Ներ-
կուսակցական գեմոկրատիայի աճման հիման վրա
ամենուրեք կուսակցական կադրերի թարմացում ու լը-
րացում է կատարվում, տասնյակ հազարավոր նոր

աշխատավորներ ղեկավար աշխատանքի առպարեկ են
քաշվում : Այսպես, որինակ, 1927 թվին Լենինգրադի
մարզի շրջկոմների կազմում բանվորները կազմում էին
64,7 տոկոս, հաջորդ տարին՝ 65 տոկոս : Ուրալում
նույն տարիներին բանվորները կազմում էին 61,4
տոկոս և 68 տոկոս : Մոսկվայի, Իվանովսկի, Հարա-
լային մարզերում և Նիժնիորոգի ու Հյուսիսային
յերկրներում բանվորական կորիզը 1929 թվին աճել եր
մինչև 72—73 տոկոս : Տարեց տարի բարելավվում և
ձեռնարկութեանների կուսակցական տարրին կադրե-
րի— պրոլետարական կուսապարտի կորիզի կազմը :
Գործարանային ընկերների բոլորների կազմի մեջ բան-
վորները 1927 թվին կազմում էին 83,7 տոկոս, 1929
թվին 85,7 տոկոս : Գարուղարները կազմի մեջ 80,5
տոկոս և 85,2 տոկոս բանվորներ էին : Ինչպես յերե-
վում է, կուսամարմինների ղեկավար կադրերի թար-
մացումը, աճումն ու նորերով փոխարինելու փաստը
մեր աչքի առաջ է : Իհարկե, գեմոկրատորեն ընտը-
ված քարտուղարի հաստատումը մնում է վորպես վե-
րադաս կուսակազմակերպութեան իրավունքն ու պար-
տականութեանը : Սակայն միայն մենչեւիկներն ու
ուղղութիւնները կարող են ներկուսակցական գեմո-
կրատիայի խախտում համարել այլ գեմոկրատական
ցենարալիզմի իրադրծումը, վոր կազմակերպված և
բայլեւիզմի սկզբունքով և հաստատված է մեր կու-
սակցութեան կանոնադրութեամբ :

XVI կուսահամագումարում Կենտկոմի կազմակերպ-
չական գեկուցման մեջ ընկ. Կազանովիչը մի շարք ման-
րոմասն տվյալներ բերեց, վորոնք բնորոշում են ներ-
կուսակցական գեմոկրատիայի հարցի դրութեանը,

կուսմարմինների ընտրովությունը և այլն: Կուսապա-
րատի կազմում մենք ունենք խոշոր տոկոսով բանվոր-
ներ և հին բայլչեվիկներ, փորձված մարտիկներ հա-
նուն լենինիզմի: Կուսկոմների շուրջն ստեղծված է
մեծ թվով կամավոր կուսակալի, վորոնք փոխաբերում
են ապարատի վարձու աշխատավորներին: Կուսմար-
մինների ընտրության ժամանակ 3—4 անգամ ավելի
չափ թեկնածուներ են առաջարկվում, քան հարկավոր
է: Թեկնածությունները մանրամասն քննության են
առնվում: Սովորաբար կուսմարմինները նախնական
թեկնածություններ չեն առաջադրում: Ամենուրեք կու-
սակցական կադրերի ուժեղ թարմացում ու աճում է
նկատվում: Այնուհետև բոլորին շատ լավ հայտնի յե
կուսմարմինների հաշվետվությունը մասսաների ա-
ռաջ, ըստ կարեւորագույն քաղաքական հարցերի մը-
չակումը բլիշներում, կուսակցական բոլոր ընտրովի
ժամինների կազմի հսկայական ընդլայնումը ցածից
մինչև վեր, բլիշից մինչև Կենտկոմ ու ԿՎՀ: Ներկու-
սակցական դեմոկրատիայի աճման սպառնալից է նաև
կուսակցության անդամների գաղափարական-քաղաքա-
կան մակարդակի բարձրացումը: Հայտնի յե նաև լայ-
նորեն ծավալված ինքնաքննադատության նշանակու-
թյունը՝ վերպես մասսաների տկտիվությունն ու ինք-
նադորժուներթյունը բարձրացնելու միջոց և վերպես
ներկուսակցական դեմոկրատիայի ամենաչնչին խախ-
տումների դեմ պայքարելու դեմք:

Ներկուսակցական դեմոկրատիայի աճման ու ամ-
րապնդման այս փաստերը չտեսնել կարող են միայն
մասսաներից կտրված ինտելիգենտները, վորոնք համար
ներկուսակցական դեմոկրատիայի ամբողջ իմաստը

հանգում է «քննադատության ադատություն» տխրա-
հույսի լողունգին, վոր Լենինը մերկացրել է դեռ 28
տարի առաջ: XVI համագումարում ընկ. Ստալինն
ասել է.

«Այն, վոր ինտելիգենտական խմբակների Փրակ-
ցիոն պառակտումների ադատությունը դեռ ներ-
կուսակցական դեմոկրատիա չի, վոր կուսակցու-
թյան կողմից կիրառվող ծավալուն ինքնաքննադա-
տությունը և կուսակցական մասսաների հսկայա-
կան տկտիվությունը ներկուսակցական դեմոկրա-
տիայի իսկական ու իրական արտահայտությունն
է,— այդ ամենը տրոցկիզմը չի կարող հասկանալ»:

Սակայն այդ չեն հասկանում՝ և՛ տրոցկիզմի կողմ-
ները, և՛ աջ յերկերեսանիները, և՛ թե Սիրցով-Լոմի-
նաձեյի ժամանակակից Փրակցիոն պառակտման հե-
րոսները:

Ինչպես տեսնում ենք, թե տնտեսական, և թե քա-
ղաքական հարցերի ապարիզում, աջից ու «ձախից»
լենինիզմի դեմ մղվող պայքարը մինչև վերջին ժամա-
նակներս ել չի դադարում: Փոխվում են պայքարի սո-
սիթներն ու ձևերը, սակայն, պայքարը չարունակ-
վում է լենինիզմի սահմաններում: Յեվ զանազան ձե-
վի թեքումները, բղխելով միեւնոյն մասն բուրժուա-
կան աղբյուրից, բոլոր ոպորտունիստներին յերում են
մի ընդհանուր հակապրոլետարական, հակահեղափո-
խական հայտարարի:

Այլասերված և վերջնականապես տիպիկ հակահե-
ղափոխական հոսանք դարձած տրոցկիզմի և աջ ոպոր-
տունիստական կուլակային ադենտուրայի ջախջախու-
մից հետո ուղիւնիստներն այլևս չեն համարձակվում
բացարձակորեն վերաքննության յենթարկել կուսակ-

ցուցական լեռնային գլխով: Այժմ նրանք ստիպված են քողարկել իրենց ուղղիցիոն դեմքը, յերկրի միջոցները գլխով, կուսակցության դեմ մղվող իրենց պայքարը սքողել ու գաղտնի գործել: Առաջով նրանք իրենց լիակատար համաձայնությունն են արտահայտում կուսակցության գլխավոր գծին, իսկ գործնականում գաղտնի, դավաճանորեն շարունակում են ղեկը սրել կուսակցության դեմ: Մեր աճման գլխավորությունները ելեկարական հոսանքի պես կենդանացրին ինչպես հակահեղափոխական արոցկիլովի, այնպես ել բուխարինյան «զարոյ»-ի հետեւորդների հակակուսակցական հույսերը: Սոցիալական արմատների ընդհանրությունն ու հակակուսակցական արամադրությունների նույնությունը միացրին աշերի ու «ձախերի» վոլորման շարքերը: Ֆրակցիոն պայքարի պլան-ֆորմի վրա: Ընկ. Ստալինը գեռ «Պատասխան կուսակցության հանդեպ» հայտնի հոգեվածում մատնանշելով «ձախ» ուղորդունիլովի ու աշերի յուրահատուկ կապը, ասել է, վոր այդ կապով ել պիտի բացատրել այն փաստը, վոր հաճախ վորոշ «ձախեր» խոսում են աշերի հետ բլոկ կազմելու մասին: XVI համագումարում եւ ընկ. Ստալինը մատնանշել է, վոր արոցկիլովը իր իբր թե աջ ուղղորդունիլովի դեմ մղած «կատաղի» հարձակումը սովորաբար վերջացնում է նրանց հետ բլոկ կազմելով, վորպես «առանց ղեկավարի կապիտուլյանտներին» հետ, իսկ աջ ուղղորդունիլովը «արոցկիլովի դեմ մղած իրենց աջորակելով սովորաբար վերջացնում են նրանց հետ բլոկ կազմելու անդրկուլիսյան բանակցություններով»:

Սիրցով-Լոմինաձեյի աջ-«ձախ» բլոկն իր հար-

ձակման համար նպաստավոր հանգամանք գաղթեց անցյալ տարվա աշնան մեր գլխավորությունները, վորոնք զգալի չափով հետեւանք ելին միասարար կազմակերպությունների գործունեության, վորոնք հող ելին պատրաստում այս տարվա ինտերվենցիայի համար: Այստեղ վորոշակի արտահայտվեց լեռնային վերաբնությունն ու միասարարության միջև յեղած ներքին տրամաբանական կապը, վոր բղխում է այն որքեկալի փաստից, վոր կուսակցության լեռնային գծից սմեն մի թեքում—անկախ ուղղորդունիլով կամքից—անխուսափելիորեն սոցիալիզմից տանում է դեպի կապիտալիզմ: Չուր չե, վոր հակահեղափոխական կուսակցությունները—«արդյունաբերական կուսակցությունը» (Ռամկիններն ու Լարիսեմները), «աշխատավոր դուրդակները» (պրոֆ. Կոնդրատյեյ-Չայանովները), մենչեվիկյան կուսակցությունը (Գրոման—Սուխանովները), վորոնք աշխատում ելին վերականգնել կապիտալիզմը մեր յերկրում, չարունակ հույսեր ելին գրնում ռեվոլյուցիոնար-դարդիցիոններների վրա, վորոնք իբր թե պիտի պառակտելին լեռնային կուսակցությունը, իսկառեյին պետական իշխանությունը եւ ալգալիսով ներսից պայթեցնելին պրոլետարիատի դիկտատուրան, խորհրդային կարգերը: Համաձայն հենց իրենց սեփական ցուցմունքների՝ միասարարները համակրում ելին եւ «ձախ» եւ աջ ռեվոլյուցիոններին, հույսեր ելին դնում եւ Տրոցկու եւ Ռիկովի վրա... Վնասարարները չստ լալ ելին հանկանում, թե դեպի ուր է դնում ամեն մի ուղղիցիայի հակալեռնային արարքը կուսակցության դեմ: Իսկ ինչ վերաբերում է «կուլակի խաղաղ ներաճման» տեսությունը համակրած քաղաքական

աջ ուղղիցիային, վոր հենվում է դյուղի անհատական տնտեսությունների վրա և այլն, այստեղ Կոնդրատ-յեվ-Գրոմանները առանձնապես պիտանի հող եյին գտնում կուսակցության ներքին կուլակային ազենտու-րայի հետ զաղափարական և գործնական դաշինք կնքելու համար։ Այժմ փաստորեն ասացուցված է, վոր կուլակ-վնասարարական տարրերը ժողկոմատները դեկավար աջ ուղղություններին լայնորեն ոգտագործել են՝ կիրառելու համար իրենց պլաններն ու ձեռնարկումները, վորոնք ուղղված են կուսակցության գծի դեմ, ինդուստրացման, կոլեկտիվացման, հարկա-յին, ֆինանսական քաղաքականության և այլ հարցե-րում։

Մյուս կողմից, ուղղիցիոներները յուրաքանչյուր տնտեսական ճեղքվածք, ամեն մի դժվարություն, վոր հաճախ հետեւանք է հենց այդ ուղղությունների թնի տակ թաղնված վնասարարների աշխատանքի, ինամ-քով ոգտագործում եյին կուսակցության դեմ, հալա-տացնելով, թե այդ ճեղքվածքներն ու դժվարություն-ներն ասացուցում են մեր կուսակցության ամբողջ դիտավոր գծի անճշտությունը։ Այսպես է վարվել յու-րաքանչյուր ուղղիցիա, այսպես վարվեց նաև Սիւրցով-Լոմինաձեյան նորագույն անսկզբունք ուղղիցիոն բլո-կը՝ լենինիզմի դեմ իր հերթական հարձակումը գոր-ծելիս։

Հակակուսակցական նոր բլոկի հիմքն եյին կադ-մում «ուժերից վեր» տեմպերի, արդյունաբերական ու կոլտնտեսական շինարարությունը սեղմելու, չա-փափորելու անհրաժեշտությունը և բացարձակ— աջ այլ տեսությունները։ Սակայն այս տեսությունները

«ձախ» փետուրներով են զարգարվում։ Սկսվում են բյուրոկրատիզմի, ներկուսակցական «ռեժիմի», պրո-լետարիատի ոգտակար եներգլան աղատագրելու և այլ ծանոթ յերգերը։ Սիւրցով-Լոմինաձե կամպանիայի դեմագոգներն ամեն ձեւով կրկնում են տրոցկիստա-կան հին դասերը, ճգնելով նորից ու նորից սքողել ի-րենց ծրագրի աջ, մանր-բուրժուական եյությունը, վոր վտղի յեր ներշնում «արդյունաբերական», «աշխա-տավորական» և այլ հակահեղափոխական խմբակնե-րին, վորովհետև ուժեղացնում եր իՍՅՄ-ում կապի-տալիզմը վերականգնելու համար մղվող պայքարը։

Վերին աստիճանի նշանակալից է, վոր նորագույն անսկզբունք աջ—«ձախ» բլոկը լենինիզմի հերթական ռեվիլյուայի ընթացքում կրկնում եր այն բլոկ ուղղու-տունիստական խոշոր սխալները, վոր իր ժամանակ կատարել են տրոցկիստներն ու բուխարինականները։ Տնտեսական ասպարիզում—ինդուստրացման սահմա-նափակում (հիմնական շինարարության կրճատում), կատկած, թերահավատություն կոլտնտշինարարության հաջողության նկատմամբ, արդյունաբերական աղ-րանքների գների բարձրացման պահանջ։ Քաղաքական ասպարիզում—կադերի պրոբլեմի դասակարգային նշանակությունը չըմբռնելը, վնասարարությունը հա-մառու են լուծության մատնելը, պրոլետարիատի ու դյուղացիության հիմնական մասսաների դաշինքի թե-րազնահատումը, աղաղակներ «չտեսնված» բյուրո-կրատիզմի, հաճախորդներին «աղայական-ֆեոդալա-կան» վերաբերմունք ցույց տալու մասին, «պետապա-րատը՝ վերակառուցման շրջանի խնդիրներին հարմա-րեցված չլինելու» մասին, հարձակումներ արհմիու-

թյունների վրա՝ ՀԱՄԿԻ-ի նոր դեկլարությունը վարկաբեկելու նպատակով, բոմբասանք կուսակցութեան հասցեյին, նրա գլխավոր գծի արատաւորում, — մի խոսքով հակապրոլետարական մանր-բուրժուական «տեսութեան» այն ամբողջ հնոտին, վոր պատմութեան նից դուրս ե չպրտվել մեր յերկրի բուռն վերելքի, սոցիալիստական շինարարութեան խոշորագույն նվաճումների հետեւանքով:

Նշանակալից ե և այն, թե կուսակցութեանը համեմատաբար ինչպիսի հեշտութեամբ վերացրեց ու վիղիղիղով վերջին տեսակը՝ աջ—«ձախ» բլոկը: Յեթե տրոցկիզմը ջախջախելու համար մի քանի սարվա լարոված պայքար պահանջվեց, յեթե աջ սպորտուռնիզմը, մանսվանդ նրա ամենորոյա արտահայտութեանը դարձնականում, արմատախիլ անկու համար պահանջվել և և պահանջվում են խոշոր ջանքեր, վորպեսզի անկուղար հայտնաբերվի, մերկացվի և կոզմալերպչարեն վերացվի, սպա աջ—«ձախ» անակղբունք բլոկի վերացումը, նրա «տեսութեան» և դործնականի մերկացումը՝ կուսակցական և անկուսակցական լայն մասսաների առաջ, կատարվել և հեշտ ու արագ: Լենինյան կուսակցութեան դեկլարութեամբ սոցիալիզմ կառուցույ պրոլետարական մասսաների այն ստեղծագործ վոգեմութեանը, վոր տակնուվրա արեց միաստարների բոլոր հաշիվներն և կտրեց նրանց հակահեղափոխական կապերը, դեն չպրտեց նաե աջ—«ձախ» բլոկի շարքերում նվազողների ու քրթմնջացողների հակակուսակցական դեմագոգիան:

Վոչ միայն բլինյան, այլև ընդհանուր գործարանային ժողովներում տրոցկիզմի վիժվածքների և աջ

թեքման փշրանքների ուղղիցիոն հարձադումները վճռական ու միահամուռ հակահարվածի ու ըննադատութեան հանդիպեցին: Հասկանալի, յե վոր այդ տեղի ունեցավ այն պատճառով, վոր անկուսակցական բանվորների լայն մասսաները փորձով համոզվեցին ՀԱՄԿ (բ) և գլխավոր գծի ճշտութեանը: Իսկ մեր կուսակցութեան ներսում աջ—«ձախ» Սիրցով—Լոմինաձեյական տիպի ռեվիդիսիզմի համեմատաբար դյուրին վերացումը բացատրվում ե նաե նրանով, վոր ամբողջ կուսակցութեանը և նրա ամեն մի անդամն առանձին վերցրած՝ դադափարապես աճել են և կոփվել այն քայլեփիկյան պայքարում, վոր մղվում ե ինչպես լենինիզմի գլխավոր թշնամի աջ ռեվիզիոնիզմի, այնպես և նրա «ձախ» գինակիցների և այն քաղքենիական «ձահճի» դեմ, վորը հաշովագական վերաբերմունք և ցույց տալիս դեպի աջ ու «ձախ» ուղորդողներին մանր-բուրժուական հարձակումները, վոր կատարում են, մեր կուսակցութեան հաստատուն, հետեւողական, սկզբունքորեն—անհաշտ լենինյան գծի դեմ:

III

Յերբ նախապատերազմյան հեղափոխական մարքսիզմը պայքար եր մղում մանր-բուրժուական ռեվիզիոնիզմի դեմ, պրոլետարիատի դադափարախոսները, Մարքսի հալատարիմ աշակերտները յերկար ժամանակ ստիպված եյին գրավաճ վեճ մղել հակառակորդների դեմ, վորպեսզի տեսլիանքեն ապացուցեն իրենց դադափարների ճշտութեանը: Պատմութեան դարձացումն այն ժամանակ թեպետ և հաստատում եր մարքսիզմի դրույթները, սակայն այդ տեղի յեր ունենում

ալելիի դանդաղ, քան աշտմ, և առանձին կետերում, մանավանդ հողագործության ասպարիզում, անցքեր եր թողնում—ռեվիզիոնիզմի «գիտական հարձակում»-ների համար։ Պրոլետարիատի խոշորագույն հաղթանակով, երկրագնդի մեկ վեցերորդ մասում պրոլետարական դեմոկրատիայի հաստատումով զգալի չափով հեշտացավ նորագույն ռեվիզիոնիստների դեմ պայքարելու գործը՝ հանուն մարքսիզմ-լենինիզմի։ Ինքը Հոկտեմբերյան հաղթանակը, վոր պայմանավորված է բայլչեվիկյան ճիշտ ղեկավարությամբ, բայլչեվիկյան ծրագրով և տակտիկայով, գործնականում հեղափոխական մարքսիզմի գաղափարների ճշտության լավագույն ապացույցն է։ 1917 թվի Հոկտեմբերյան ուրբին գլխավին ջախջախվեցին բոլոր մանր-բուրժուական կուսակցություններն ու հոսանքները, վորոնք ժխտում կամ ազավարում էին Մարքս-Լենինյան ուսմունքը։ Այն ուրից կյանքը ամեն քայլափոխում նորանոր ապացույցներով հաստատել է, վոր պրոլետարիատի վերջնական հաղթանակի միակ ուղին այն ուղին է, վորով Լենինի կուսակցությունը տարել ու տանում է բանվոր դասակարգին։ Ժամանակակից ռեվիզիոնիստների, ալ ու «ձախ» ոպորտունիստների և աջ-«ձախ» անսկզբունք բրիկիստների դեմ վիճելիս մեր ոգտին լավագույն վկա յեն հանդիսանում մեր գործնական ծրագրի իրագործումը, կուսակցության գլխավոր գծի կիրառումը, Լենինիզմը գործով։

Կյանքը չարաչար ծաղրեց ոպորտունիստական լազերի պանիկյորների, կապիտալիստների, թերահավատների մարգարեյական կրկուցները։ Լենինիզմը վերաքննության յենթարկած և յենթարկող բոլոր ոպոր-

ղիցիոններները, սկսած Տրոցկուց, իրենց «հարազատ լենինիստներ» ցույց տալով, չարունակ պնդում էին, թե կուսակցության լենինյան, նրանց կարծիքով սխալ, ղեկավարությունը յերկիրը դեպի կործանում է տանում, դեպի պրոլետարական դեկտատուրայի տապալում, դեպի սոցիալիզմի խորտակում։ Իսկ ի՞նչ է ցույց տալիս գործնական փորձը, ռեալ իրականությունը։ Թող խոսեն պերճախոս թվերը, անհերքելի փաստերը։

Տասը տարի առաջ Հոկտեմբերն ստեղծագործողը, հաղթանակող պրոլետարիատի առաջնորդ Լենինը խոշորագույն գործնական նշանակություն ունեցող մի լողունգ տվեց․

«Մեր կուսակցության ծրագիրը, — հայտարարեց նա (խորհուրդների VIII համագումարում), — չի կարող մնալ վորպես միայն կուսակցության ծրագիր, նա պիտի դառնա մեր տնտեսական շինարարության ծրագիր։ Նա պիտի լրացվի կուսակցության յերկրորդ ծրագրով, ամբողջ ժողովրդական տնտեսությունը վերստեղծելու և այն ժամանակակից տեխնիկայի բարձրությանը հասցնելու աշխատանքների պլանով»։

Այդ յերկրորդ ծրագիրը յեղավ մեր յերկրի ելեկտրիֆիկացիայի, ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման համար տեխնիկական-արտադրական բազա ստեղծելու, սոցիալիզմի հիմքը կառուցելու հսկա պլանը։

Հայտնի յե, վոր «կուսակցության յերկրորդ ծրագիրը» գործնականում իրականացնելիս մի չարք խոչընդոտների հանդիպեց։ Դեռ 1921 թվին ընկ. Ստալինը Լենինին գրած իր նամակում մատնանշում է այն

կանկրետ փորձերը, փոքրով Տրոցկին ու Ռիկովը փորձում են դիմադրել յերկրի երկտրոֆիկացման պլանին: Կուսակցությունն ստիպված յեղավ Գոեյլա*)-յի պլանի դործնական աշխատանքներում հաղթահարել և՛ «ձախ» Տրոցկու դիմադրությունը, և՛ «Ռիկովի մանիլովչի-նան», և՛ սնապանձ հեղինակը «Փանտաստիկական» պլանի նկատմամբ, և՛ տեղ-տեղ ել մասնազետ վնասարարների բացարձակ սարսուռը: Իր ժամանակ ուղորտունիստ-թերահալոտանքն ինչպե՛ս էյինք քրքրում Գոեյլո-յի պլանի վրա, սնդեղով, թե այդ մեր ուժերից վեր է, մարգարեյանալով, թե երկտրոֆիկացիայի փոխարեն կատարվի «երկտրոֆիկցիա»... Մակայն, Լենինը և իր կուսակցությունն ավելի ճիշտ էյին գնահատել հեղափոխության ուժը, իր յերկրի տերը դարձած բանվոր դատակարգի բնդունակությունը՝ «հրաչքներ» գործելու նաև աշխատանքի Փրոնտում: Մնցել է 10 տարի և «Փանտաստիկական» (իբր թե) պլանը փայլուն կերպով իրագործված է: 1920 թվին ամբողջ յերկրի երկտրոֆիկացանքի ուժը 240 հազար կիլովատից չեք անցնում, աչինչ աչթմ հենց միայն Մոսկվայի չրջանի երկտրոֆիկացանքի ուժը 400 հազար կիլովատից ավելի յե: Գոեյլո-յի պլանով նախատեսված եր 10-15 տարվա ընթացքում արտադրանքը նախապատերազմյան չափերից յերկու անգամ ավելացնել, սակայն այդ կրկնապատկմանը մենք հասել ենք արդեն 1930 թվին, իսկ այս 1931 թվին մենք կյեռապատկենք, համեմատած 1913 թվի հետ: 1930 թվի վերջին մեր չրջանային երկտրոֆիկացանքի ուժը հասնում եր 1 միլ. 300 հազար կիլովատի: Այս տարի չարք են մտնում

*) Ռուսաստանի երկտրոֆիկացման պետական հանձնաժողով:

միլիոնավոր նոր կիլովատ.—25 Վոլտովատրոյ: Այսպիսի տեմպով և առաջ գնում խորհուրդների յերկիրը, այս թափով և նա իրագործելու լենինյան լոզունգը՝ մեր ժողովրդական տնտեսությունը ժամանակակից տեխնիկային հասցնելու մասին:

Նույնպիսի մարտական բայլչե իկյոն տեմպերով, վճռականորեն հետ մղելով աջ ու «ձախ» ուղորտունիստների նահանջողական դրույթները, խորտակելով դատակարգային թշնամու դիմադրությունը, չիկացած յերկաթով դադելով վնասարարությունը, Լենինի կուսակցությունն իրագործում է մի ուրիշ պլան ևս, վոր Գոեյլոյի «Փանտաստիկական» պլանի ուղղակի հաջորդն է: Հնդամյակի հենց առաջին տարին նշանավոր յեղավ այն մեծ բեկումնով, վոր կատարվեց սոցիալիստական շինարարության բոլոր Փրոնտներում: Բնորոշելով այդ «մեծ բեկման տարին», ընկ. Ստալինը մատնանչել է (1929 թ.), վոր քաղաքի ու գյուղի կապիտալիստական տարրերի վրա սոցիալիզմի կատարած վճռական հարձակումը մեր ժողովրդական տնտեսությունն սոցիալիստական վերակառուցման հիմնական ճյուղերում արդեն մի չարք զգալի ու վճռական նվաճումներ և ունեցել: Արդյունաբերության ատպարիզում հենց առաջին տարին գերազանցվեցին հնդամյակով նախատեսած պլանները:

«Հնդամյակի ուղտիմալ վարիմանը, վոր բուրժուական գրչակների համար «անհասանելի ցնորք» եր թվում, իսկ մեր աջ ուղորտունիստներին (ընկ. Բուխարինի խմբակ) սարսափ եր աղդում, իրականում գարձավ հնդամյակի նվաղադույն վարիանտը»:

Գյուղատնտեսության ատպարիզում հնդամյակի ա-

ուսման տարին զարգացման տեմպերը չափավոր հսկայական յեղան, քան արդյունաբերության ասպարիզում: Մի շարք չրջաններում գյուղացիության հիմնական մասաները պատմական չրջադարձ են կատարել անհատական տնտեսությունից դեպի կոլեկտիվ հողամշակության, կապիտալիստական հին ճանապարհից դուրս են յեկել ու մտել սոցիալիստական զարգացման ուղին:

«Չնայած անասելի դժվարություններին, չնայած բոլոր և ամեն տեսակի մութ ուժերի դիմադրությանը,—սկսած կուլակից, տերտերից մինչև ֆիլիստրները ու ալ ոպորտունիստները,— մեզ հաջողվեց կողմակերպել այդ արմատական բեկումը գյուղացիության մեջ և տանել մեր յետևից չքավորության ու միջակերի լայն մասաներին»:

Այս խոչընդոտյն նվաճումը նախ և առաջ բացատրվում է նրանով, վոր՝

«...կուսակցությունը կիրառել է մասսաներին դաստիարակելու լենինյան քաղաքականությունը, կոտլեբատիվ հասարակայնություն տարածելով, գյուղացիական մասսաներին հետևողականորեն տարել է դեպի կոլեկտիվ տնտեսությունները»:

Նվաճումները կատարել ենք չնորհիվ նրա, վոր՝ «...կուսակցությունը հաջողակ պայքար է մղել ինչպես նրանց դեմ, ովքեր փորձում էին շարժումից առաջ բնկնել և կոլտնտեսությունների դարգացումը դեկրետավորել («ձախ» ֆրակցիոները), այնպես էլ նրանց դեմ, վորոնք փորձում էին կուսակցությունը հետ քաշել և մնալ շարժման պոչում (ալ քայլադրուները): Առանց այդպիսի քաղաքականության կուսակցությունը չէր կարող կոլ-

տնտեսարժուժը դարձնել իրենց՝ գյուղացիների իսկական, մասսայական շարժում»^{*)}:

Անցավ մի տարի ևս, վոր հագեցած էր դասակարգային թշնամու և կուսակցության մեջ նրա ազենտուրայի դեմ մղված սուր պայքարով: Սկիներն են բանդ վոր դասակարգի նոր, խոչընդոտյն նվաճումները՝ սոցիալիստական շինարարության գործում: Կենտկոմի և ԿՎՀ-ի 1930 թվի դեկտեմբերի միացյալ պլենումը մասնաձևեց, վոր բոլար հիմնական ցուցանիշներով հնգամյակի առաջադրանքները զգալիորեն գերակատարվել են:

Սոցիալիստական ընդհանուր արտադրանքի 25 տոկոս աճում տվեց, վորով 5-ամյակի 2-րդ տարվա առաջադրանքը գերակատարվեց 5 տոկոսով: (Հնգամյակի առաջին տարին նախատեսածից 5 տոկոսով ավելի տվեց): Ընդհանուր առմամբ հնգամյակի առաջին յերկու տարում սոցիալիստական պետարդյունաբերությունը մեր ժողովրդական տնտեսությունը 30½ միլիարդ ռուբլու արտադրանք տվեց, այսինքն՝ մեկ միլիարդ 200 միլիոն ռուբլով ավելի, քան նախատեսված էր ամբողջ հնգամյակի համար: 1929-30 տնտեսական տարում ՍՍՀՄ ամբողջ դարձարտնային տարեկան արտադրանքը ավելի քան յերկու անգամ գերազանցեց նախապատերազմյան տարեկան արտադրանքից:

Սոցիալիստական ընդուստրիայի հսկայական նվաճումներն աղահավեցին գյուղատնտեսության արմատական բեկումը՝ դեպի սոցիալիստական զարգացում: Ընթացիկ տարում ցանքերի տարածությունը հասավ

^{*)} ՍՏԱԼԻՆ—«Մեծ բեկման տարին»:

մոտ 128 միլիոն հեկտ., վերով, ինչպես հացահատիկի, այնպես էլ մանավանդ տեխնիկական կուլտուրաների գծով գերազանցվեց հնգամյա պլանով նախատեսված չափը: Վերջին տարում հացահատիկների ընդհանուր բերքը ավելացել է 21,8 տոկոսով, բամբակի ընդհանուր բերքը 5 միլ. ցենտներով, չաբարի ձակնդեղինը՝ 151,7 միլ. ցենտներ՝ նախորդ տարվա 62,5 միլ. ցենտների հանդեպ: Գյուղում սոցիալիստական սեկտորի հսկայական աճումը ցույց են տալիս հետևյալ թվերը.—

1930 թվի գեկտեմբերի 1-ին ամբողջ Միության մեջ կոլեկտիվներում համախմբված էր գյուղացիական տնտեսությունների 24,1 տոկոսը, իսկ հիմնական հացահատիկային շրջաններում կոլեկտիվացման տոկոսը հասնում էր 49,3-ի: Սոցիալիստական սեկտորի (կոլեկտիվ ու խորհ. տնտեսությունների) ցանքերի տարածությունն անցավ 48 միլ. հեկտարից, իսկ հանրայնացված սեկտորի ստացած հացահատիկի արտադրանքին յեկունքը կազմեց ընդհանուր արտադրանքի մոտ 50 տոկոսը (պլանով հնգամյակի վերջին տարվա համար նախատեսվում էր 43 տոկոս):

Չափազանց կարևոր է մատնանշել ընթացիկ տարում անասունների հանրայնացման աստղարկում ձևոք բերած հսկայական վերելքը, վոր զգալիորեն դյուրացնում է ներկա մոմենտին սուր բնույթ ստացած անասնապահության հարցի արագ լուծումը:

Ժողովրդական տնտեսության վերակառուցման բայլելիկյան տեմպերի անշեղ իրականացման հիման վրա մենք վերացրել ենք գործազրկությունը, այդ սոսկալի չարիքը, կապիտալիզմի մշտական ուղեկիցը:

Մինչդեռ ամբողջ բուրժուական աշխարհում (մանավանդ համաշխարհային տնտեսական ճգնաժամի ներկա մոմենտին) տիրում է գործազրկությունը, մենք, Խորհուրդները յերկրում բալականաչափ բանվորական ձեռքերի պակաս ունենք բուռն թափով աճող սոցիալիստական շինարարության համար:

Այսպես հնգամյակի առաջին յերկու տարվա թվերն ու փաստերը հերքեցին աջ ու «ձախ» օկվիդիոնիստները բոլոր կապիտուլյանտական «տեյությունները» և մրոռայլ գուշակությունները, հաստատեցին կուսակցության գլխավոր գծի ճշտությունը, աղացուցեցին «հընթյան գլխավոր չորս տարում» յոդունդի անվիճելի իրական լինելը, հսկա թափով առաջ տարան կապիտալիզմի վերջին մնացորդներն արմատախիլ անելու, համատարած կոլեկտիվացման հիման վրա կուլակությունը՝ վորպես դասակարգ վերացնելու գործը:

Հիմնովին ջախջախված է տրոցկիզմի այն «տեսությունը», թե պրոլետարիատի ու գյուղացիության հիմնական մասսայի միջև անխուսափելիորեն թշնամական ընդհարում կլինի, թե բանվոր դասակարգն ընդունակ չի սոցլ.—լիստական շինարարության գործում նրան իր յետևից տանելու: Հին աշխարհի բոլոր ուժերի կատաղի դիմադրությունը, վոր նրանք ցույց են տալիս սոցիալիզմի հարձակմանը, կուլակի սոցիալիզմի մեջ խաղաղ ներածման աջ ոգորոտունիստական դրույթի ամբողջ ծիծաղելիությունն է աղացուցում: Կյանքն այսպես հերքեց լենինիզմի աջ ու «ձախ» վերաքննությունը դասակարգային պայքարի հարցում:

Մյուս հիմնական հարցում.— բանվորների ու դյուղացիների դաշինքի հարցում.— փաստերը ցույց տվին, վոր սոցիալիզմի հաջող կառուցումը վոչ միայն դյուղ-

դացիութեամբ «գաղութ» չդարձրեց արդյունաբերութեան համար, այլ, ընդհակառակը, գյուղատնտեսութեան մեջ բարձրացրեց աշխատանքի արտադրողականությունը և չքափորմիջակային մասսաների բարեկեցությունը: Յեւ մենք դրան հասել ենք հենց արտադրական և վոչ միայն սոցալոգական մերձեցման հիման վրա: Վոչ թե թեթեւ, այլ ծանր ինդուստրիան, վոչ թե չեթեւ, այլ տրակտորն էր, վոր հարցը վճռեց հոգուս մեր գյուղի դարգացման սոցիալիստական ուղու: Կուսակցութեանը գյուղացիական մասսաներին հետևողականորեն բերել, մոտեցրել և կոլտնտեսութեանն Լենինի ուղանով տարածելով կոոպերատիվ հասարակչանություն, միափորման ստորին ձևերից բարձրացնելով նրանց ղեկի բարձր ձևը: Կոլտնտեսական մասսայական շարժումը ամրապնդեց մերձեցումը արտադրական հիմունքներով և միջակ գյուղացիական մասսային պրոլետարիատի նախկին դաշնակիցներից դարձրեց խորհրդային իշխանութեան իսկական, ամուր հեմալանք գյուղում: Բանփոր դասակարգի և գյուղացիութեան հիմնական մասսայի դաշինքը — պրոլետարական դիկտատուրայի հիմքը — ամրապնդվեց բանվոր դասակարգի ղեկավարութեան շնորհիվ և նրա ղեկավարութեամբ:

Ընդլայնվեց խորհրդային ապարտոր բարեփոխումը, անցյալի հիմնադրին մնացորդներից բուժելու «հրաշագործ միջոցի» սոցիալական բուժան: Նոր պահետի ուժերը ցածից լրացնում են այն մարտիկների շարքերը, վորոնք պայքարում են խորհրդային իշխանութեանը վայել կատարյալ պետապարտի համար: Կոլտնտեսականների շարքերից յետո՛ւ նոր ակտիվ թարմացնում և գյուղխորհուրդները, մաքրում և նրանց յենթակուլակներից, ոպորտունիստներից, բյու-

րոկրատներից, խորհրդի յերեսը դարձնում և ղեկի սոցիալիստական հոգադործութեանը, ղեկի չքափորմիջակային մասսաների տնտեսական և կուլտուր-կենցաղային կարիքների իրական սպասարկումը: Իսկ քաղաքներում հակայական նվաճումների հիման վրա տաճած ու ամրապնդված պրոլետարիատը հիմնարկների մասսայական հակոցութեամբ, նրանց շեփոթյունով, շտուժով և այլն հաջողութեամբ վերացնում և պետապարտի բյուրոկրատական աղավաղումները, յերեսն հանելով մնասարաններին, քչելով կուլակային ագենտ ապորտունիստներին, բարեփոխելով աշխատանքի սխառումը, վոնդված բյուրոկրատական տարրերի փոխարեն տալ քաչելով լավագույն բանվոր-հարվածայիններին: Բյուրոկրատիզմի դեմ կուսակցութեան մղած ահողոք պայքարը, ԳՈՐԸ ԸՆԹացքում լայնաշեն ոգտահործում և ինքնաքննադատութեան հոյր միջոցը, ցույց տվեց, վոր պետապարտի թուլութեանն ու թերութեց, վոր պետապարտի ղեկում են հենց խորհրդային թյունները ղեկի չափով բղխում են հենց խորհրդային աշխատանքներում յեղած աջ ոպորտունիստական դրոլթներից ու «ձախ» քյալլադյություններին: Ոպորտունիստները խեղաթյուրելով կուսակցութեան գլխավոր դիժը, մասսաների աչքում ղցում էյին խորհուրդների հեղինակութեանը: Փաստորեն նրանք աշակցութեան էյին ցույց տալիս մեղ թշնամի տարրերին — Կոնդրատներին, Գրոմաններին և այլ հակա-հեղափոխականներին, վորոնք իրենց հակապրոլետահեղափոխականների համար ոգտագործում էյին խորհրդային ապարտի առանձին ողակները: Հաչվի առանելով աչս փաստերը, Կենտկոմի և ԿՎՀ-ի ղեկավարները (1930 թ.) պլենումը ձիչտ կերպով ընդգծեց, վոր ապորտունիստներն ու անակգրունք հաչովողականները

չեն կարող տեղ ունենալ խորհրդային ղեկավար մարմիններում, և բոլոր կուսակալական կերպով խոսողներին կոչ արեց վերից մինչև վար ամրացնել ամբողջ խորհրդային սխտեմը կայուն ու փորձված կուսակցականներով և պայքար ծավալել խորհ. սպարապետ յեղած սպորտունիզմի դեմ:

Խորհուրդներին թարմացման և ամրապնդման հետ միասին մենք արմատական բեկում ենք տեսնում նաև արհմիութենական կազմակերպությունների գործունեությունը: ՀԱՄԿԽ-ի սպորտունիստական ղեկավար Տոմսկուն, Մեյնիչանսկուն, Յագլովին և այլոց հեռացնելուց հետո արհմիությունների աղաքատը զրուվեց բոլոր տեսակի փտած, ճահճացած սպորտունիստական տարրերից, վորոնք արհմիություններին խանգարում էին իրադրվել այն ամենապատասխանատու խնդիրները, վոր դրված էին նրանց առաջ ժողովրդական տնտեսության վերակառուցման շրջանում: Նոր ղեկավարություն մեր արհմիություններին իրենց յերեսը դարձրին ղեպի արտադրություն, վերակառուցելին աշխատանքի ամբողջ սխտեմը, մտան հերթափոխերը, խմբակները, ագրիգատները, հարվածայնություն և սոցմրցման գլուխ կանգնեցին: Գործարկումները վերընտրությունները, հավաքական պայմանագրային կամպանիան, կուլտաշխատանքների վերակառուցումը, այս ամենը կատարվում է բանվորական մասսաներին իրական մոբիլիզացիայի յենթարկելու, բանվորական գեմոկրատիան ծավալելու, բանվորական նոր խավեր արտադրական խնդիրների լուծման գործի մեջ քաշելու նշանաբանով: Այժմ արհմիություններն իրենց յերեսը դարձրել են ղեպի սոցիալիստական հողագործությունը և ամենամոտ ու ախտիվ մասնակցություն են ցույց տա-

լիս կուսակցության ու Խորհրդային իշխանության բոլոր ձեռնարկումներին, վորոնց նպատակն է գյուղատնտեսությունը վերակառուցել սոցիալիստական հիմունքներով: Երբեք վերակառուցման մարմինները աշխատանքը և պայքարելով խորհրդային ապարատի բյուրոկրատական աղավաղումների դեմ, արհմիությունները միաժամանակ սպարապետ են բանվորի կուլտ-քաղաքական պահանջները, բարձրացնելով նրա ընդհանուր ու տեխնիկական վորակը, կոոպերացիային ոգնելով բանջարաբուծություն, անտանապահություն և այլ խնդիրների լուծման գործին, արհմիությունները դրանով իսկ աջակցում են բանվորական մասնակարգը ման բարելավմանը: Ախտիվ մասնակցելով վողջ սոցիալիստական շինարարությանը, արհմիությունները պաշտպանողական ֆունկցիաները չեն դատում արտադրականից, այլ աշխատում են բանվորներին նյութաբարձրացնել, այլ աշխատում են բանվորներին հենց մեր կան-կենցաղային դրությունը բարելավել հենց մեր յերերի ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վարդացման հիման վրա: Վերջին հավաքական պայմանագրային կամպանիան, ինչպես և ինքը՝ պայմանադրելը կարծես են այն գիտակցություն, վոր

«...խորհրդային գործարանները, հանքերը, յերկաթուղիներն ու հողորդակցություններ են, սոցիալիստական տեպի ձեռնարկությունների ածումից ու ծագվոր ալ ձեռնարկությունների ածումից ու ծագվումից և կախված բանվորական մասսաների բազմակցության բարձրացումը, բանվոր դասակարգի բազմակցության հզորության ուժեղացումը, սոցիալիստական հասարակության հաջող կառուցումը և ԽՍՀՄ-ում տիրապետող դասակարգի՝ բանվոր դասակարգի վերջնական հաղթանակը»^{*)}:

*) XVՂ համագումարի՝ «Արհմիություններին խնդիրները վերակառուցման շրջանում» բանաձևից:

Նույն ուղղութիւնով— բանվորների դիտակցական վերաբերմունքով դեպի սոցիալիստական արատաւրութիւնը— արհմիութեանները վարում են իրենց քաղաքական և կուլտուրական աշխատանքը, սլաքաբերով բանվոր դասակարգի մեջ յեղած մանր բուրժուական տրամադրութեանները, նախադաշտումունքների և կապիտալիստական հին կարգերի ամեն տեսակ միացորդների դեմ:

Իհարկէ, չնայած աշխատանքում ստեղծված արմատական բեկմանը, արհմիութեանները, ինչպես և խորհուրդները, դեռ բոլորովին չեն վերացրել այն միջարք ելական թերութեանները, վորոնց չարամիտ քննադատութեամբ աշխարհում «ճախ»-ից ուղիղ յանդիմանները ջանում են քաղաքական կառուցող շահել իրենց համար: Սակայն փաստերն անհերքելիորեն ասպացուցում են, վոր այդ թերութեաններն եւ կարելի չէ վերացնել միայն կուսակցութեան գծած ուղիով եւ ամէլի առաջ գնալու միջոցով:

Դժվար չէ հասկանալ, վոր սոցիալիստական շինարարութեան ֆրոնտում ունեցած մեր նվաճումները կարողացել ենք ձեռք բերել միայն շնորհիվ այն հանդիմանքի, վոր յերկրի ամբողջ շինարարութեան ղեկավար կուսակցութեան անհեղորեն տարել և մեզ լենինյան ուղիղ գծով: Այդ լենինյան գծի հիման վրա, նրա ազաւազման բոլոր փորձերը դեմ անողոք սլաքաբեր մղելով, աճել են կուսակցական կազմակերպութեանները, ամբաղնդվել և կուսա-ապարատը, ծավալվել և ներկուսակցական ղեկավարութեան, բարելաւվել են կուսակցական ղեկավարութեան մոթեղները: Ամբողջ կուսակցական ապարատը վերակառուցված և այն նպատա-

կողմ, վոր ամէլի լավ սպասարկի ու ղեկավարի կուսակցական մասսային, իսկ նրա միջոցով եւ ամբողջ աշխատավորական մասսային: Սրանով ձեռնարկութեաններ, չուն մտեղծված են ընդլայնած կադրերով կուսակմներ, զործարանային բջիջների կողքին կազմակերպված են ցեխային բջիջներ, սիստեմատիկորեն ընդլայնվում ե ներկուսակցական ղեկավարութեան շրջանակը, ամէլի մեծ թվով բանվոր կուսակցականներ են ակտիւ մասնակց արվում կուսակցական աշխատանքների ղեկավարման զործին: Ամենազգաւորն սլաքմաններում կուսակցական ապարատը, վորի մասին այնքան կոմուն է լին ամեն դույնի սպորտունիստները, իր խնդիրների բարձրութեան վրա յե կանգնած յեղել:

«Հացամթերման, ցանքի, բերքաւաւութեան բարձրացման, կոլեկտիւացման, արգիւնտլանների և այլ բարդ կամպանիաների կիրառման զործում հսկայական զգաւարութեանները վերացնելու շրջանը ցույց ամէլ, վոր սլոլետարական դիկտատուրայի ամբողջ սիստեմի լավագույն ապարատը կուսակցական ապարատն է, վոր կոմիւնէ ու ամբաղել և մեր կուսակցութեան լենինյան դիկտատր գծի շնորհիւ»^{*)}:

XV-ից մինչեւ XVI համագումարն ընդգրկող ժամանակամիջոցում կուսակցութեանը քանակաւոր աճել և ամէլի քան 40 տոկոսով: Բարելաւվել ե նաեւ սոցիալական կազմը, կուսակցութեան բանվորական կորիցիւլական կազմը, կուսակցութեան կազմում եր 40, վոր XV համագումարի ժամանակ կազմում եր 57,8 տոկոս, XVI համագումարին արդեն հասել եր 68,2 տոկոսի: Այդ աներկրայ ապացույց է, վոր անշեղարեւն անել ե բաւարար դասակարգի վստահութեամբ:

*) Կենտկոմի հաշիւութեան ընդհանուր զեւարճում:

դեպի իր փորձված ավանդարդը— լեհիկյան կուռակ-
ցությունը:

Կայուն, հետևողական լեհիկյան ղեկավարությունն
ապահովել է կուռակցության պաղպատի միասնակա-
նությունը, նրա շարքերի անքակտելի միաձուլությու-
նը: XVI համագումարը ցույց տվեց լեհիկի կուռակ-
ցության լիակատար հաղթանակը բոլոր օկուպիոնիստ-
ների հանդեպ թե աջից և թե «ձախից»: Ինչպես հայտ-
նի՝ յե, այդ համագումարում արդեն չկար շատ թե քիչ
ձևակերպված ուղղելիք, վոր համարձակվեր իր պը-
լատֆորմը հակադրել կուռակցության դիտավոր գծին:
Գեպքերի հետագա ընթացքը աջ ուղորտունիքի լիզեր-
ներին, վորոնց թվում նաև յերկար ժամանակ համաու-
րեն լուծվույն պահպանող ընկ. Բուխարինի, հարկա-
դրեց ցած դնել իրենց օկուպիոնիստական ղեկըր հաղ-
թանակող լեհիկիքի առաջ: Իհարկե, աջ թեքման
նախկին լիզերներին՝ ընկ. ընկ. Բուխարինի և Ռիկովի
բացատրությունները չեն կարող բավարարել կուռակ-
ցությանը: Առաջին անգամ չե, վոր ուղղելիքն դա-
տարի բառերով ընդունել և իր սխալները, անճշտ ձե-
վակերպումները: Կուռակցությունը մոչ մի հիմք չունի
հավաքաբար օկուպիոնիստների խոսքերին, մանավանդ,
վոր հենց իրենք խոստովանում են, վոր կուռակցական
գերեկախիները կատարել են ձևականորեն— «ինչքան
կարողացել են...»: Միակ բանը, վոր կուռակցությունը
պահանջում է աջ օկուպիոնիքի նախկին առաջնորդնե-
րից ու նրանց վորդիներին չողներից, այդ իրական բայ-
չեկյան պայքարն է՝ թերախալում և դործնականում,
հանուն կուռակցության դիտավոր լեհիկյան գծի: Սա-
կայն ինքնին ուղղելիքի լիակատար տառադրումը բո-
լորովին ակնհայտ է:

Այսպես համառ փաստերը— մեր ծրագրի իրակա-
նացումը, գլխավոր գիծը, լեհիկիքի կիրառումը գործ-
նականում,— հերքեցին օկուպիոնիքի բոլոր դրույթ-
ները թե տնտեսական և թե՝ քաղաքական ապարիզում:
Կյանքը բացահայտորեն ցույց տվեց, վոր մեր կուռակ-
ցության գործունեյության ծրագիրը Իլլիչի ավանդ-
ների իրականացման ուղին է:

Հնգամյակի յերրորդ մծուկան տարին տվելի խո-
շոր նվաճումներ և խոստանում սոցիալիստական չինա-
բարության Ֆրոնտում: Բոլոր հիմքերը կան վստահ լի-
նելու, վոր այս տարվա վերջին մենք կավարտենք սո-
ցիալիստական տնտեսության հիմքի կառուցումը
ևՄՀՄ-ում, այսինքն՝ գործնականում կիրականացնենք
Լեհիկի դրույթը՝ մեր յերկրում սոցիալիզմ կառուցե-
լու հնարավորության մասին:

Ահա աճման այն դիտավոր թվերը, վորոնք նախա-
տեսված են 1931 թվի համար և հաստատված են կենտ-
կոմի ու ԿԿՀ-ի վերջին պլենումում:

Ամբողջ պետադրյունաբերության ընդհանուր արտա-
դրանքի աճը ընթացիկ տարվա համար սահմանված է
45 տոկոս նախորդ տարվա համեմատությամբ: Այդ
նշանակում է, վոր արդեն հնգամյակի յերրորդ տարում
իրադրված պիտի լինի հնգամյա պլանով նախատես-
ված արդյունաբերական արտադրության 79 տոկոսը,
իսկ ծանր ինդուստրիայի ապարիզում նույնիսկ 98
տոկոսը, այսինքն՝ համարյա ամբողջովին: Հնգամյակը
յերեք տարում...

Երկերական եներգիայի արտադրությունը 1931
թվի վերջի համար սահմանված է 12,7 միլիարդ կիլո-
գրամ 1930 թվի 8,8 միլիարդի դիմաց:

Բանվորների թիվն ընթացիկ տարում ավերանալու
յե 2 միլիոնով :

Գյուղատնտեսության վերաբերյալ վերահսկիչ թր-
վերը ցույց են տալիս, Վոր այս տարի հիմնականում
ավարտվելու յե կարեւորագույն հացահատիկային շր-
ջանները—Հյուս. Կովկասի, Ներքին Վոլգայի, Դաշտա-
յին Ուկրաինայի, Միջին Վոլգայի կոլեկտիվացումը,
իսկ մյուս հացահատիկային շրջաններում կոլեկտիվաց-
ման տոկոսը հասնելու յե 50-ի : Նախագծված և նաև
կոլեկտեսություններում ընդգրկել բամբակացան և
հավնդեղի շրջանների տնտեսությունների առնվազն 50
տոկոսը : Այսպես ասած սղատող շրջաններում հացահա-
տիկային տնտեսությունների 20—25 տոկոսը կոլեկտի-
վացվելու յե : Այս վերջնականապես կամբայնելի մեր
հաղթանակը հացահատիկի ֆրոնտում, կապահովի
տեքստիլ և շաքարի արդյունաբերության հումքի բա-
զան, արագորեն առաջ կտանի համատարած կոլեկտի-
վացման հիման վրա կուլակությունը՝ վորպես գաղա-
կարգ վերացնելու դործը :

Ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վե-
րակառուցումը չի կարող չանդրադառնալ աշխատաւո-
րության կյանքի մակարդակի վրա : Հակառակ կապի-
տալիստական ռաջիոնալացման, վոր տեղի յե ունենում
ի հաշիվ բանվոր դասակարգի, պրոլետարիատի դիկտա-
տուրայի յերկրում արդյունաբերության դարգացումը
քարելավում և բանվորական մասսաների բարեկեցու-
թյունը : Նկատի ունենալով Ժողովրդական տնտեսու-
թյան առնվազն 35 տոկոս աճումը (նախորդ տարվա 19
տոկոսի դիմաց) Կենտկոմի ու ԿՎՀ-ի պլենումի ընդու-
նած վերահսկիչ թվերով նախատեսված և, մոտ 3 մի-
լիարդ ուրբով ավելացնել աշխատավարձի տարեկան

Փոնդը : Բանվորների ու ծառայողների սոցիալական
ապահովագրության տարեկան Փոնդը սահմանված և
2 միլիարդ 135 միլիոն ուրբի (անցյալ տարվա 1,6 մի-
լիարդի դիմաց), վոր նշանակում և, թե գերազանցված
եմ հնգամյակի վերջին տարվա համար նախատեսված
թվերը (1 միլիարդ 950 միլիոն) : Բանվորների կենցաղի
բարելավման Փոնդի ընդհանուր գումարը սահմանված
և 285 միլ. ուրբի (1930 թվի 125 միլ. դիմաց) : Հան-
րայնացված Ժողովրդական տնտեսության բոլոր ճյու-
ղերի դժով բնակարանային շինարարության ներ-
դրումները վորոշված են 1,110 միլիոն ուրբի, անցյալ
տարվա 582 միլ. ուրբու դիմաց : Լուսավորության,
կադրերի, գիտության, առողջապահության և սոցիա-
լական ապահովության ընդհանուր Փոնդն ընթացիկ
ծառում ավելացված և մեկ ու կես միլիարդ ուրբով :

Արդյունաբերության մեջ և տրանսպորտում աշխա-
տանքի պաշտպանության դործին հատկացվում և 155
միլիոն ուրբի և այլն :

Մատակարարման դժով 1931 թվի վերահսկիչ թր-
վերով նախատեսվում և հասարակական սննդի, մեքենա-
ղաքային բանջարանոցների և այլ ճյուղերում հիմնու-
կան ներդրում 365 միլ. ուրբի : Բացի այս բոլորից,
ընթացիկ տարում նախատեսված և 7 մամյա բանվորա-
կան սրբա փոխանցել ԺՏԳ-ի յենթակա արդյունաբերա-
կան ձեռնարկություններում աշխատող բանվորների
առնվազն 92 տոկոսը և Մատթողկոմատին յենթակա
արդյունաբերության մեջ աշխատող բանվորների առ-
նվազն 52 տոկոսը : Անընդհատ յեն անցնում ԺՏԳ-ի-ին
յենթակա ձեռնարկություններում աշխատող բոլոր
բանվորները, բացառությամբ տեքստիլ արդյունաբե-

բության, և Մատթոզիոմատի զծով բանվորներին 98 տոկոսը:

Պլենումը կոնկրետ վորոշումներ ընդունեց նաև Մատթոզիոմատի և Յենտրոսոյուզի զծով՝ վերացնելու համար բանվորական մատակարարման ձեղքվածքը, վոր հետևանք է մնասարարության, բյուրոկրատական խեղաթյուրումների և ոգորտունիստական պրակտիկայի մատակարարման ու սպառնոսպերացիայի մարմիններում:

Զգալիորեն բարելավվում է նաև գյուղատնտեսության կոլեկտիվացման պրոցեսի մեջ քաջված գյուղացիության լայն մասսաների դրությունը: Աշխատանքի արտադրողականության աճումը, կոլտնտեսականների ցանքերի ընդարձակումը, բարձր բերքը, կոլեկտիվներում կուլտուր-կենցաղային հիմնարկների ծավալումը— այս ամենն անկասակած բարձրացնում է այն հրավորներին ու միջակներին կյանքի մակարդակը, վորոնք խզում են իրենց կապերը մանր, քայքայված, անհատական տնտեսություններին անդրձրհեղեղյան ձևերի հետ: Վերահսկել թվերով նախատեսված կոլտնտեսական շինարարության գիտական ուժեղացումն էլ ամբողջ կրթությունը հետագայում գյուղացիության հիմնական մասսաների դրությունը:

Մեր նվաճումների թվերն ու փաստերը լենինյան դադափարի վճռական հաղթանակի ամենահավաստի վկաներն են: Մեր աչքի առաջ իրականանում են լենինիզմի լոզունգներն ու դրույթները: Բուռն թափով ծավալվել են խորհուրդների յերկրի արտադրական ուժերը: Պատերազմի ավերակների ու մոխիրների տակից հրպարտորեն բարձրացան բազմաթիվ հսկաներ— «կառուցումներ»: Հսկայական թափով աճել ու ամրապնդվել է

պրոլետարիատը, վոր համարյա ամբողջապես համախմբված է հզոր արհմիությունների մեջ: Ընդհանուր պետական պլանով, չափ ամբողջ անցնելով պլանից, հոյակապ աշխատանք է կատարվում յերկրի ինդուստրացման համար: Արդյունաբերության արտադրվում արդեն հոգուտ սոցիալիզմի յե վճռվել «ովում» ճակատագրական հարցը: Շարժվել է և գյուղը: Արդեն վարված է դարավոր խամը: Նվաճված է կոլեկտիվիզմի հոդը: Միլիոնավոր անհատական ապրանք արտադրողներ թափ են տալիս իրենց վրայից սեփականության Ֆանատիզմի հակումներն ու տրագիկաները: Ծագում ու բաղմանում են աշխարհում շտեմնված հսկա կոլեկտիվներ, վորոնք հաղարավոր գյուղացիական տնտեսություններ են համախմբում իրենց մեջ: Անհետանում են մրդալու ու չարքաչ գյուղերը, նրանց տեղն աճում են հզոր ու կենսուրախ գյուղատնտեսական ցեղերը: Քաղաքը կազմակերպում է գյուղը, գյուղը դառնում է քաղաք: Խորտակվում է կապիտալիստական ուստավրացիայի վերջին հենարանն ու հույսը— կուլակությունը վերանում է վորպես դասակարգ: Զարդելով կապիտալիստական տարրերի և կուսակցության թիկունքում նեբանց արտացոլման— մանր բուրժուական ու վրդիտիստների վորդնաչարը, մենք արագ առաջ ենք շարժվում դեպի մեր նշած մեծ նպատակը: Կապիտալիստական յերկրներին պրոլետարներն ու գաղութների ճնշված մասսաներն ուրախությամբ ու վաղեորությամբ լի հայացքով են նայում բոլոր աշխատավորների հայրենիք ԽՍՀՄ-ի վրա, վորն ապրեն քեակոխել և սոցիալիզմի շրջանը:

Լենինյան կուսակցության գործնական աշխատանքը փայլուն կերպով ապացուցեց լենինյան քեոքիայի

ճշտութիւնը: Յեւ ինչպէս թարմ են հնչում սրբութեան
բխառի խոշորագույն առաջնորդի հաստատուն, համոզ-
ված ու վստահ խոսքերը, վոր ասել է նա 12 տարի ա-
ռաջ. —

«Ընկերներ, կատարածի նշույլ անդամ չկա, վոր,
յեթե մենք ընթանանք այն ճանապարհով, վոր
մենք ընտրել ենք և զեպքերը հաստատուել են, յեթե
մենք հաստատու անշեղ առաջ զնանք այդ ճանա-
պարհով, յեթե մենք թույլ չանք, վոր ֆրաղնե-
րը, ցնորքները, խարեյութիւնը, խտերիկան չե-
ղեն մեզ ուղիղ ճանապարհից, ասլա մենք աշխար-
հի ամենախոշոր շահներն ունենք. զիմանալու և
ողնելու սոցիալիզմի հաղթանակին Ռուսաստա-
նում, և հենց զբանով ել ողնել համաշխարհային
սոցիալիստական հեղափոխութեանը»*) :

*) ԼՍԻՆ — Յերեկերի ժող. հատ. XV, յեր. 131.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0178738

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊ. (2½ Ժ.)

423

471
871

Ս. ԳԻՐԻՆԻՍ

ՅԱ ԼԵՆԻՆԻԶՄ

Դոսիզդատ ՏՏՐ Արմենի
Երիվան—1931